

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

katedra geografie

Irena Hodanová

**KOMPLEXNÍ SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA
SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ
BÍLOVEC**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Olomouc 2008

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením doc. RNDr. Zdeňka Szczyrby, Ph.D. a uvedla všechny literární a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 7. 5. 2008

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. RNDr. Zdeňku Szczyrbovi, Ph.D. za rady a pomoc při zpracování bakalářské práce a Bc. Tomáši Valentovi za pomoc při zpracování tématických map a kartogramů v příloze.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Katedra: Geografie

Fakulta: Přírodovědecká

Školní rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

IRENU HODANOVOU

obor

1301R005 Geografie

Název bakalářské práce:

**Komplexní socioekonomická charakteristika správního obvodu
obce s rozšířenou působností Bílovec**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je představit komplexní socioekonomickou charakteristiku správního obvodu pověřeného obecního úřadu Bílovec. Při tvorbě bakalářské práce budou využity bazální geografické charakteristiky, a to s využitím relevantních statistických pramenů (zejména ČSÚ) a širokého spektra regionálně-geografické a regionálně-historické literatury.

Navržená struktura práce:

1. Úvod, cíle a metodika práce.
2. Postavení mikroregionu v širším regionálním kontextu.
 - 2.1. Geografické vymezení mikroregionu.
 - 2.2. Územní vývoj, administrativní členění.
 - 2.3. Vazby na ostatní regiony.
3. Přírodní potenciál a jeho vztah k socioekonomickému rozvoji.
4. Sociálně-demografický potenciál mikroregionu.
 - 4.1. Historicko-geografický vývoj území mikroregionu.
 - 4.2. Vývoj počtu obyvatel.
 - 4.3. Pohyb obyvatel za prací a migrace.
 - 4.4. Celková charakteristika obyvatelstva podle SLDB.
5. Hospodářství, ekonomický potenciál mikroregionu, zemědělství, průmysl, služby, významné instituce, trh práce.
6. Přírodní a socioekonomická analýza (SWOT analýza oblasti).

Bakalářská práce (BP) bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

bod 2, 3 zadání:	červenec-říjen 2007
bod 4 zadání:	do 31. 12. 2007
bod 5,6 zadání:	do 31. 3. 2008
zpracování textu BP:	leden-duben 2008

Rozsah grafických prací: dle potřeb zadání (mapy, grafy, tabulky, příp. fotodokumentace)

Rozsah průvodní zprávy: 30-40 stran vlastního textu + BP v elektronické podobě

Seznam studijní literatury (výběr):

1. Geografická a vlastivědná literatura vztahující se k městu Bílovec a jeho zázemí
2. Statistické publikace k území vymezeném zadáním BP
3. Literatura hodnotící obecně proces transformace českého hospodářství po roce 1989

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: červen 2007

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2008

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

OBSAH

1	ÚVOD	7.
1.1.	Úvod a cíle práce	7.
1.2.	Metodika práce	7.
2	VYMEZENÍ ÚZEMÍ	9.
3	PŘÍRODNÍ POMĚRY	11.
3.1.	Geologie a geomorfologie	11.
3.2.	Klimatologie a hydrologie	12.
3.3.	Ochrana přírody	13.
4	HISTORICKO-SPRÁVNÍ VÝVOJ	15.
4.1.	Historicko-správní vývoj před rokem 1848	15.
4.2.	Historicko-správní vývoj po roce 1848	16.
5	OBYVATELSTVO	18.
5.1.	Vývoj počtu obyvatel	18.
5.2.	Struktura obyvatel podle věku a pohlaví	20.
5.3.	Struktura obyvatel podle národnosti	21.
5.4.	Struktura obyvatel podle náboženské struktury	21.
5.5.	Vzdělanostní struktura obyvatelstva	22.
5.6.	Struktura obyvatel podle ekonomické aktivity	24.
5.7.	Pohyb obyvatelstva	25.
5.8.	Dojížděka obyvatel za prací	26.
6	HOSPODÁŘSTVÍ	28.
6.1.	Doprava	28.
6.2.	Zemědělství	28.
6.3.	Průmysl	29.
6.4.	Služby a cestovní ruch	33.
6.5.	Trh práce	34.
7	SWOT ANALÝZA	36.
8	ZÁVĚR	37.
	SUMARY	38.
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39.
	PŘÍLOHY	41.

1 ÚVOD

1.1. Úvod a cíl práce

Bakalářská práce podává základní informace o socioekonomické charakteristice města Bílovec a jeho zázemí, které představuje správní obvod obce s rozšířenou působností Bílovec. První dílčí cíl spočívá v hodnocení postavení správního obvodu v širším regionálním kontextu a v popsání přírodních poměrů oblasti. Další dílčí cíl charakterizuje historicko-správní vývoj mikroregionu před rokem 1848 a po roce 1848. Následuje kapitola, která se věnuje obyvatelstvu správního obvodu. Zabývá se vývojem počtu obyvatel v letech 1869–2001, strukturou obyvatelstva podle jednotlivých kritérií (věk a pohlaví, národnost, náboženství, vzdělanost, ekonomická aktivita), přirozeným i mechanickým pohybem obyvatel a dojížděnkou obyvatel za prací. Další dílčí cíl stručně popisuje hospodářskou situaci mikroregionu včetně situace na trhu práce. Posledním cílem bylo vypracování SWOT analýzy oblasti. Tato analýza vyjadřuje silné (Strong) a slabé (Weak) stránky oblasti a jeho možné příležitosti (Occasions) a hrozby (Threats) rozvoje.

1.2. Metodika práce

Hlavní metodou zpracování této práce je rešerše literatury vztahující se k městu Bílovec a jeho zázemí a analýza statistických dat. Statistické údaje byly čerpány ze Sčítání lidu, domů a bytů z let 1991 a 2001 a z dat poskytnutých Krajskou správou Českého statistického úřadu v Ostravě. Tato data byla dále upravována.

Další používanou metodou je komparace správního obvodu obce s rozšířenou působností Bílovec s vybranými územními jednotkami, jimiž jsou okres Nový Jičín, Moravskoslezský kraj a Česká republika. Tato metoda byla použita zejména v páté kapitole, která se věnuje obyvatelstvu správního obvodu

Vývoj počtu obyvatel byl popsán pomocí Historického lexikonu obcí České republiky 1869–2005. V této kapitole jsou použity bazické a řetězové indexy. Při charakteristice obyvatelstva byly vypočteny indexy stáří a feminity, index ekonomické závislosti, indexy závislosti I a II a syntetický ukazatel vzdělanosti. Index stáří je koncipován jako poměr poproduktivní a předproduktivní složky obyvatelstva. Ke stanovení indexu feminity byl použit vzorec $i_f = \frac{P_z}{P_m} 100$, tedy poměr počtu žen a mužů násobený stem. Index ekonomické

závislosti vypočítáme podle vzorce $i_{ez} = \frac{x_1 + x_3}{x_2}$, kde x_1 je počet obyvatel ve věkové kategorii

0–14 let, x_2 je počet obyvatel ve věkové kategorii 15–64 let a x_3 je počet obyvatel starších 65 let. Index závislosti I značíme i_{z1} a je to podíl x_1 a x_2 . Index závislosti II značíme i_{z2} a je to podíl x_3 a x_2 . Při výpočtu syntetického ukazatele vzdělanosti byl použit vzorec

$S = \frac{u_1}{u} + 2\frac{u_2}{u} + 3\frac{u_3}{u} + 4\frac{u_4}{u}$, kde u_1 je počet obyvatel se základním vzděláním, u_2 je počet

obyvatel se středoškolským vzděláním bez maturity, u_3 je počet obyvatel se středoškolským vzděláním s maturitou a u_4 jsou obyvatelé, kteří dosáhli vysokoškolského vzdělání. Hodnoty ukazatele vzdělanosti patří do intervalu $\langle 1;4 \rangle$.

Přestože při sčítání v roce 2001 byla součástí správního obvodu ORP Bílovec také obec Těškovice, v této práci nebyla tato obec započítávána, protože v současnosti již spadá pod obec s rozšířenou působností Opava. V podkapitolách zabývajících se strukturou obyvatelstva podle jednotlivých kritérií není pro rok 1991 započítávána obec Kujavy. Tato obec byla součástí města Fulnek, a tudíž spadala pod jiný obvod obce s rozšířenou působností, a to pod ORP Odry. V tabulkách týkajících se roku 1991 uvedených v příloze bylo jmenovitě vypsáno pouze 8 obcí. Je to z toho důvodu, že obce Bílov, Bítov, Bravantice a Kujavy nebyly v této době samostatnými obcemi.

Grafy a tabulky byly zpracovány v editoru Microsoft Excel. Pro sepsání a úpravu textu by použit textový editor Microsoft Word. Tématické mapy a kartogramy byly zpracovány v programu Arc View.

2 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Zájmovým územím této práce jsou obce, které se nachází ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Bílovec (dále jen ORP, bílovecký mikroregion). Ve zkoumané oblasti se nachází 12 obcí o celkové rozloze 162,36 km² a počtu obyvatel 25 798. Ovšem do konce roku 2004 zde patřila také obec Těškovice, která nyní na základě vyhlášky č. 388/2004 Sb., spadá pod správní obvod obce s rozšířenou působností Opava. Současně toto správní území zahrnuje 2 obce s pověřeným obecním úřadem (dále jen POÚ), jimiž jsou Bílovec a Studénka, přičemž v těchto dvou městech žije téměř 70% obyvatel správního obvodu. Správní obvod POÚ Bílovec čítá 9 obcí o celkové rozloze 118,93 km² a správní obvod POÚ Studénka čítá 3 obce o celkové rozloze 43,43 km² (viz tab. 1 a příloha č. 1).

Bílovecký mikroregion se nachází v centrální části Moravskoslezského kraje v okrese Nový Jičín. Na severu sousedí s okresem Opava a na východě s okresem Ostrava–město. Zbývající hranici tvoří obvody ORP Kopřivnice, Nový Jičín a Odry. Nejzápadnější bod leží na území městské části Bílovce Stará Ves, nejsevernější bod se nachází na území městské části Bílovce Výškovice, nejvýchodnější bod leží na řece Odře v oblasti Jistebnických rybníků v katastru obce Jistebník a nejjižnější bod tvoří meandry řeky Odry při soutoku s Husím potokem v katastru obce Pustějov.

Tab. 1. Vymezení zájmového území

Název obce	Rozloha (ha)	Počet obyvatel (2006)	ORP	POÚ
Albrechtíčky	394	670	Bílovec	Studénka
Bílov	1 039	561	Bílovec	Bílovec
Bílovec	3 886	7 510	Bílovec	Bílovec
Bítov	439	406	Bílovec	Bílovec
Bravantice	1 134	797	Bílovec	Bílovec
Jistebník	1 587	1 483	Bílovec	Bílovec
Kujavy	941	541	Bílovec	Bílovec
Pustějov	858	968	Bílovec	Studénka
Slatina	746	729	Bílovec	Bílovec
Studénka	3 091	10 233	Bílovec	Studénka
Tísek	820	927	Bílovec	Bílovec
Velké Albrechtice	1 301	973	Bílovec	Bílovec
celkem	16 236	25 798		

Pramen: Městská a obecní statistika. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování.
Pozn.: ORP – obec s rozšířenou působností, POÚ – pověřený obecní úřad

V Moravskoslezském kraji, ve kterém funguje 22 obvodů ORP, zaujímá ORP Bílovec 14. místo podle rozlohy a podle počtu obyvatel 15. místo. Na celkovém počtu obyvatel kraje (1 249 290) se podílí 2,1%, podle rozlohy je to 3,1% z celkové výměry kraje (542 704 ha).

Mikroregion má v rámci Moravskoslezského kraje výhodnou polohu. Svědčí o tom blízká vzdálenost větších měst. Vzdálenost Bílovce s okresním městem Nový Jičín činí cca 28 km a s krajským městem Ostrava cca 25 km. Strategická poloha v koridoru Moravské brány předurčuje budování významných zařízení technické infrastruktury celostátního významu, jako jsou železniční vysokorychlostní tratě a přenosové energetické sítě. Současně zde dochází k výstavbě dálnice D 47 směřující z Lipníku nad Bečvou k státní hranici Česko/Polsko. Letecký provoz je zajištěn na letišti v nedalekém Mošnově, které má mezinárodní parametry.

Během 70. a 80. let 20. století docházelo v obvodu ORP Bílovec k integraci několika obcí, většinou k obci Bílovec. Do roku 1990 byly součástí Bílovce obce Slatina a Velké Albrechtice. V roce 1992 se osamostatnila obec Bílov, v roce 1995 obec Bítov a v roce 1998 obec Bravantice. Obce Bílovec, Slatina, Studénka a Tísek se dělí na dvě a více částí obcí, z toho obec Bílovec má 7 a obec Studénka 3 části obcí.

Většina obcí spadá do velikostní skupiny 500–999 obyvatel. Méně obyvatel má pouze jedna obec, a to obec Bítov (406 obyvatel). Ve velikostní skupině 1000–1999 obyvatel se nachází obec Jistebník. Zbývající dvě obce Bílovec a Studénka mají nad 5000 obyvatel. V těchto obcích žije téměř 70% obyvatel obvodu (viz. tab. 2).

Tab. 2. Počet obcí dané velikostní skupiny a podíl obyvatel bydlících v nich na celkovém počtu obyvatel obvodu ORP Bílovec v roce 2006

Velikostní skupina	počet obcí	podíl obyvatelstva
200 – 499	1	1,6
500 – 999	8	23,9
1000 – 1999	1	5,7
2000 – 4999	0	0,0
5000 – 9999	1	29,1
10000 – 19999	1	39,7

Pramen: Městská a obecní statistika. ČSU, Ostrava 2008; vlastní zpracování.

3 PŘÍRODNÍ POMĚRY

3.1. Geologie a geomorfologie

Na území mikroregionu se stýkají dvě zásadně odlišné geologické jednotky Český masiv a Západní Karpaty. Geologická jednotka Český masiv byla zformována hercynskou orogenezí, která proběhla v závěru prvohor. Karpatská soustava je mnohem mladší. Byla zformována teprve pochody alpínského vrásnění koncem třetihor. Na území mikroregionu nepatrně zasahuje také hranice maximálního rozsahu sedimentů kontinentálního zalednění, která se táhne jihovýchodně od obce Tísek v severozápadní části.

Bílovecký mikroregion leží na rozhraní mezi dvěma geomorfologickými provinciemi Českou vysočinou a Západními Karpaty. Česká vysočina tvořící severozápadní část území sem zasahuje výběžkem celku Nízký Jeseník a podcelkem Vítkovskou vrchovinou, která má ráz ploché vrchoviny. Střední výška dosahuje 429,8 metrů. Provincie Západní Karpaty je zde zastoupena celkem Moravská brána a podcelkem Oderská brána, která má ráz ploché pahorkatiny. Zde střední výška dosahuje 260,9 metrů. Výrazným tvarem Oderské brány je široká pořiční niva řeky Odry, která je chráněna v CHKO Poodří. (Demek et al., 1987)

Hierarchické uspořádání geomorfologických jednotek zasahujících na území regionu:

provincie: Česká vysočina

subprovincie: Krkonošsko – Jesenická podsoustava

pod्सoustava: Jesenická podsoustava

celek: Nízký Jeseník

podcelek: Vítkovská vrchovina

provincie: Západní Karpaty

subprovincie: Vněkarpatské sníženiny

pod्सoustava: Západní Vněkarpatské sníženiny

celek: Moravská brána

podcelek: Oderská brána

okrsek: Klimkovická pahorkatina

Oderská niva

(Demek et al., 1987)

3.2. Klimatologie a hydrologie

Oblast mikroregionu se podle Mapy klimatických oblastí ČSR nachází v mírně teplé (MT) oblasti. V nejnižších polohách mikroregionu je mírně teplá oblast charakteristická dlouhým létem, které je teplé, suché až mírně suché, krátkým přechodným obdobím s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem a krátkou, mírnou až mírně teplou zimou, která je obvykle suchá až velmi suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky. V pahorkatinách má tato klimatická oblast kratší, chladnější a vlhčí léto a delší a chladnější zimu.

Celá oblast pak patří do oblasti MT 10. Klimatická charakteristika mírně teplé oblasti je uvedena v následující tabulce č. 3. (Weismannová et al., 2004)

Tab. 3. Klimatická charakteristika mírně teplé oblasti MT 10

Počet letních dnů	40 – 50
Počet dnů s průměrnou teplotou 10° a více	140 – 160
Počet mrazových dnů	110 – 160
Počet ledových dnů	30 – 40
Průměrná teplota v lednu	-2 – -3
Průměrná teplota v červenci	17 – 18
Průměrná teplota v dubnu	7 – 8
Průměrná teplota v říjnu	7 – 8
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	100 – 120
Srážkový úhrn ve vegetačním období	400 – 450
Srážkový úhrn v zimním období	200 – 250
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	50 – 60
Počet dnů zamračených	120 – 150
Počet dnů jasných	40 – 50

Pramen: Weismannová, H. et al., (2004)

Mikroregion patří k povodí řeky Odry a k úmoří Baltského moře. Řeka Odra vstupuje do mikroregionu na jihozápadě při ústí Husího potoka. Až na část severně od obce Albrechticky protéká Odra při hranicích s ORP Nový Jičín, Kopřivnice a Ostrava. Odra na území mikroregionu přijímá dva významnější přítoky, a to zleva Husí potok a Bílovku.

Charakteristickým a krajinářsky velmi výrazným prvkem jsou rybníky, které se nacházejí v CHKO Poodří. Rybníky v Poodří jsou soustředěny do několika soustav. Do ORP Bílovec spadají rybníční soustavy u Albrechtic, Studénky a Jistebníku. Jejich význam je primárně rybochovný. Mnohé jsou však též význačnými ornitologickými lokalitami

využívanými ptactvem během jarního a podzimního tahu k odpočinku a často jsou rovněž hnízdišti.

Jistebnická rybníční soustava patří k největším v nivě Odry na našem území. Rybníky vznikaly v krajině kolem Odry již od 14. století. Jsou velmi mělké a ohrazovány ze všech stran. Největší Bezruč má rozlohu 70 ha. Rybí obsádky tvoří především kapr, štika, sumec, na některých rybnících i lín obecný. Pokud nejsou součástí obsádek u nás nepůvodní býložravé ryby amur bílý, tolstolobik bílý a pestrý, vyvíjejí se na hladinách rybníků i plovoucí rostliny rdesty, kotvice, nepukalky, okřehky a další. Porosty rákosin, především v okrajových částech rybníků, mají nezastupitelný význam při ochraně hrází před erozí, způsobenou vlnobitím. Zároveň slouží jako kryt a hnízdní útočiště pro vodní ptactvo. Aleje na hrázích plní krajinářskou funkci, současně však zabraňují pohybu větru po vodních hladinách.¹

3.3. Ochrana přírody

V severní části zájmové oblasti se rozprostírá Přírodní park Oderské vrchy, který byl v roce 1994 vyhlášen okresním úřadem v Novém Jičíně. Posláním parku je zachování krajinného rázu, který je typický pro danou oblast se zvláště významnými biotopy a lokalitami. (Kramoliš et al., 1997)

Jedním z unikátů vyskytujícím se na území Přírodního parku v ORP Bílovec je opuštěný lom ve Staré Vsi u Bílovce, kde jsou ve skalní stěně těžbou odkryty vrásy ve vrstvách drobových břidlic.

Další významnou lokalitou zasahující na území ORP Bílovec je CHKO Poodří, jehož nejvýraznějším morfologickým tvarem je samotné koryto řeky Odry. Poodří bylo chráněnou oblastí vyhlášené v roce 1991 Ministerstvem životního prostředí ČR. Podstatné a unikátní je to, že Odra v Poodří má zachován svůj přirozený charakter nivní řeky s mnohačetnými volnými meandry, které každoročně mění svůj tvar. Charakteristickým a krajinářsky velmi výrazným prvkem Poodří jsou aluviální louky a rybníky (viz. příloha č. 10)

Oblast byla v roce 1993 zařazena k mokřadním územím Ramsarské konvence. Dále je pak Poodří začleněno do Natury 2000, což je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Celá soustava se skládá ze dvou typů chráněných území, a to ptačích oblastí (v originálu Special Protection Areas - SPA) a evropsky významných lokalit (v originálu Special Areas of Conservation - SAC).²

¹ informační tabule: Naučná stezka Proskovice – u rybníka Bezruč

² <http://www.poodri.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=782>

Nejcennější lokality jsou chráněny v maloplošných chráněných územích. Na území mikroregionu se vyskytuje Přírodní rezervace Kotvice, která byla vyhlášena v roce 1970. Lokalita zahrnuje rybníky Nový a Kotvice a je významná především bohatou květenou. (Weismannová et al., 2004)

4 HISTORICKO-SPRÁVNÍ VÝVOJ

4.1. Historicko-správní vývoj před rokem 1848

Na území bíloveckého mikroregionu byly objeveny nálezy již z pravěkých a raně historických kultur, a to na katastrech obcí Bílov, Bílovec (zejm. městské části Bravinné, Lubojaby a Stará Ves), Bravantice, Pustějov a Velké Albrechtice. Na řadě těchto míst byly zjištěny nálezy mladopaleotického období (před 10 000 až 40 000 roky). V Bravanticích bylo také objeveno sídliště lidu se slezskou kulturou.

V době stěhování národů a nástupu prvních Slovanů (4.– 6. stol. n. l.) mizí zájem o usídlení na celém Novojičínsku. Zřetelně zabraňoval vytvářet tam sídliště v tomto období rozvinutý lesní kryt. Přestože ještě i v poslední třetině 12. stol. nenáleželo Novojičínsko k hustěji osídleným regionům v českých zemích, patrně tehdy začalo probíhat soustavné osídlování oblasti a její začleňování do hospodářsko–společenského systému přemyslovského státu.

Koncem 13. století vzniká jako původně jednotné a velmi rozměrné panství na Bílovecku a Fulnecku, jehož nejstarší nám známé správní středisko se vyvinulo na hradě Fulneku. Bílovec je výsledkem lokace uskutečněné kolem roku 1320. Panství náleželo ve 13. století významnému šlechtickému rodu Lichtenberků, kteří však kolem roku 1316 ztratili svou dosavadní půdu na severovýchodní Moravě. Ta se poté dostala do vlastnictví pánu z Kravař. Po Vokovi z Kravař obdržel název lokovaný Bílovec – Vokinstadt, z čehož se vyvinula pozdější německá forma jména města – Wagstadt. (Kramoliš et al., 1997)

V držení pánů z Kravař zůstává město i panství do poloviny 15. století. Drslav z Kravař prodal bíloveckým měšťanům dvůr u Slatiny, Beneš z Kravař dal městu Bílovcu i vsi Radotínu v roce 1383 právo odúmrtí. Po smrti Jana z Kravař v roce 1434, který byl přívržencem husitství, se v poměrně krátké době vystřídali v držení Bílovce Jiří ze Šternberka, bratr jeho ženy Lacek, opavská knížata, opolský kníže Mikuláš a král Jiří Poděbradský. V téže době je v písemnostech uváděn Hanuš z Bílovce jako držitel zákupního fojtství.³

Svůj znak získal Bílovec již v předhusitské době, i když první doklad máme až z roku 1440. Jeho znak tvořila tzv. zavínutá střela neboli odřivous, čili erbovní znamení předhusitské vrchnosti, tj. pánů z Kravař. (Kramoliš et al., 1997)

³ http://www.bilovec.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=442&id_org=442&id=83593

Kolem roku 1464 se Bílovec ocitl v rukou Fulštejnů, kteří město v roce 1543 prodali panu Janu Oderskému z Lideřova. V roce 1552 přešlo bílovecké panství na pána Mikuláše Pražmu z Bílkova.

Od konce 15. století byly v oblasti budovány rybníky na obou březích řeky Odry. V 16. století zaznamenalo město pozoruhodný hospodářský a společenský vzestup, jehož výrazem byl nejen rozvoj řemeslné výroby a obchodu, nýbrž i výstavba města.

Po porážce stavovského povstání bylo bílovecké panství konfiskováno a na město byly uvaleny tíživé pokuty. Po smrti Karla Pražmy v roce 1628 bylo bílovecké panství pro Pražmovu účast na dánské válce konfiskováno a zastaveno manželce Jindřicha Vilémovského z Kojkovic. V nastalých vleklých sporech o Bílovec a panství bylo nakonec rozhodnutím císaře Ferdinanda II. bílovecké zboží Vilemovským odňato a v roce 1648 postoupeno dceři Karla Pražmy z Bílkova Bohunce Alžbětě Pražmové, provdané za Václava Zikmunda Sedlnického z Choltic. V rukou pánů Sedlnických panství zůstalo až do roku 1945.⁴

4.2. Historicko správní vývoj po roce 1848

Roku 1849 se Bílovec stal sídlem soudního okresu příslušného k okresnímu hejtmanství Opava v obvodu opavské zemské vlády. Obvod soudního okresu Bílovec byl vytvořen 23 obcemi. V letech 1855–1868 byl Bílovec sídlem tzv. smíšeného okresního úřadu, který byl podřízen krajskému úřadu v Novém Jičíně. Počet obcí soudního okresu Bílovec se po připojení Bítova k Lubojabům, Hrabství k Vyškovicím, Horního a Dolního předměstí k Bílovcí roku 1850 snížil na 19.

Organizační struktura zavedená po roce 1855 se příliš neosvědčila a v roce 1868 byly zrušeny krajské úřady, byla obnovena okresní hejtmanství a byly zřízeny samostatné okresní soudy. Soudní okres Bílovec tak byl opět podřízen okresnímu hejtmanství v Opavě.

V roce 1896 však bylo zřízeno okresní hejtmanství v Bílovcí a jeho obvod vytvořen soudními okresy Bílovec (19 obcí) a Klimkovice (21 obcí). Téhož roku vzniká z části území politického okresu Opava nový politický okres Bílovec. Roku 1894 byly k soudnímu okresu Bílovec odloučeny ze soudního okresu Klimkovice obce Bravantice a Studénka, ale po sloučení Radotína s Bílovcem roku 1906 a opětovnému odloučení Bítova od Lubojab a Hrabství od Vyškovic roku 1916 se počet obcí ustálil na 22.

V souvislosti s okupací československého pohraničí Německem v říjnu 1938 byl v Bílovcí zřízen úřad landrátu (venkovský okres) podřízený vládnímu prezidentovi v Opavě.

⁴ http://www.bilovec.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=442&id_org=442&id=83593

Vedle obcí politického okresu Bílovec byly ze soudního okresu Fulnek a politického okresu Nový Jičín k landrátu v Bílovci připojeny Butovice, Kujavy, Pohořílky a jeho obvod vytvořen 44 obcemi. Po osvobození v roce 1945 byl obnoven stav z roku 1938.

Při územní reorganizaci v roce 1949 byly do obvodu okresu Bílovec začleněny obce bývalých soudních okresů Klimkovice a Bílovec, dále k okresu Bílovec přišly Butovice, Kujavy a Pohořílky z okresu Nový Jičín a Hlubočice z okresu Opava. V roce 1960 byl okres Bílovec zrušen a obce jeho obvodu připojeny k okresům Nový Jičín a Opava. (Bartoš et. al., 1995).

Změna politického režimu v roce 1989 přinesla změnu ve vývoji správy po svobodných volbách v roce 1990. Reforma státní správy byla ustanovena ve dvou etapách. První etapa proběhla v letech 1990–2001, kdy došlo ke zrušení krajských národních výborů (ale ne krajů jako územních jednotek) a k vytvoření 365 pověřených obecních úřadů. Během následujících let se počet pověřených obecních úřadů stále měnil a v roce 2003 ustálil na 389.

První etapa reformy vyvrcholila 1. ledna 2001 vytvořením krajů (vyšších územně správních jednotek), které vznikly poskládáním okresů vytvořených v roce 1960.

V druhé etapě došlo k zániku okresních úřadů a převedení činností na obce s rozšířenou působností a krajské úřady. Správními obvody s rozšířenou působností zahájily svou činnost 1. ledna 2003.

Na základě vyhlášky č. 388/2004 Sb. byly provedeny změny v některých správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Tato změna se dotkla také obvodu ORP Bílovec. Od 1. ledna 2005 tak změnila příslušnost obec Těškovice, která nyní spadá pod obec Opava.⁵

⁵http://www.ostrava.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/zmena_hranic_spravnich_obvodu_obci_s_rozsirenou_pusobnosti_k_1_1_2005

5 OBYVATELSTVO

5.1. Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel se u vybraných územních jednotek, jimiž jsou ORP Bílovec, okres Nový Jičín, Moravskoslezský kraj a Česká republika ve zkoumaném období 1869–2001 jen mírně liší (viz příloha č.5). Nejvíce rozdílný vývoj má obvod ORP Bílovec ve srovnání s Moravskoslezským krajem. A právě v Moravskoslezském kraji došlo ve sledovaném období k nejvýraznějšímu nárůstu počtu obyvatel, a to o 700 816 obyvatel (224,2 % stavu z roku 1869). V okrese Nový Jičín a České republice již nárůst počtu obyvatel nebyl tak výrazný, přesto se počet obyvatel zvýšil v případě okresu o 51 092 obyvatel (146,9 %) a v případě České republiky o 2 664 597 obyvatel (135,2 %)

Z dlouhodobého hlediska měl správní obvod nejvíce obyvatel při sčítání v roce 1980, a to 26 123 obyvatel. Během sledovaného období (1869–2001) můžeme v případě obvodu sledovat nárůst počtu obyvatel o 6 771 obyvatel (135,4 % stavu z roku).

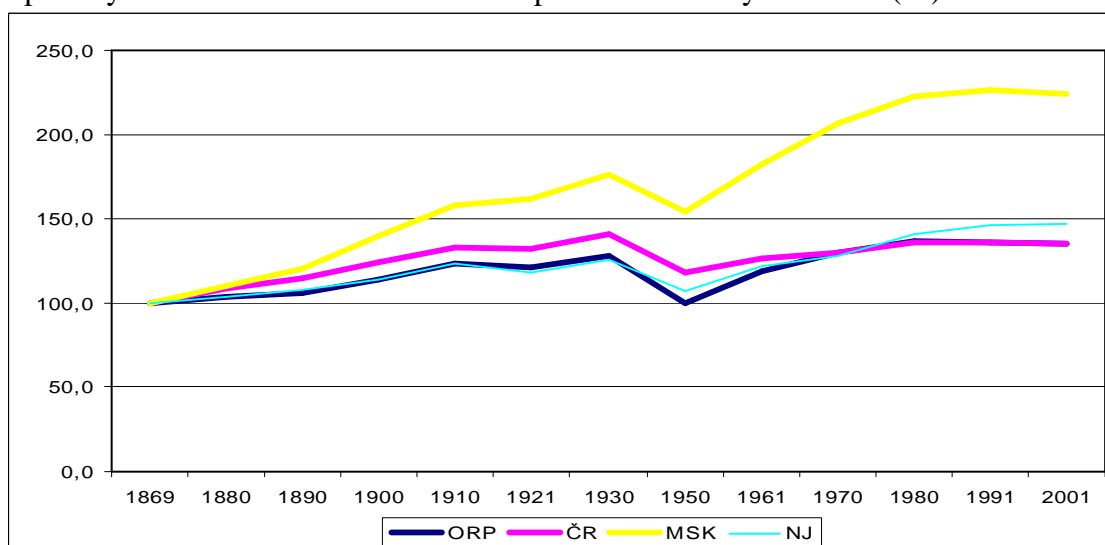
Tab. 4. Vývoj počtu obyvatel v obvodu ORP Bílovec v období 1869-2001

	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
počet obyvatel	19125	19851	20306	21799	23589	23131	24442	19126	22671	24805	26123	26064	25896
Bi	100,0	103,8	106,2	114,0	123,3	120,9	127,8	100,0	118,5	129,7	136,6	136,3	135,4
Ři	100,0	103,8	102,3	107,4	108,2	98,1	105,7	78,3	118,5	109,4	105,3	99,8	99,4

Pramen: Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005. ČSÚ, Praha 2006; vlastní zpracování

Pozn.: Bi – bazický index, Ři – řetězový index

Obr. 1. Vývoj počtu obyvatel obvodu ORP Bílovec, Moravskoslezského kraje a České republiky v letech 1869–2001 na základě průběhu řetězových indexů (Bi)

Pramen: Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005. ČSÚ, Praha 2006; vlastní zpracování

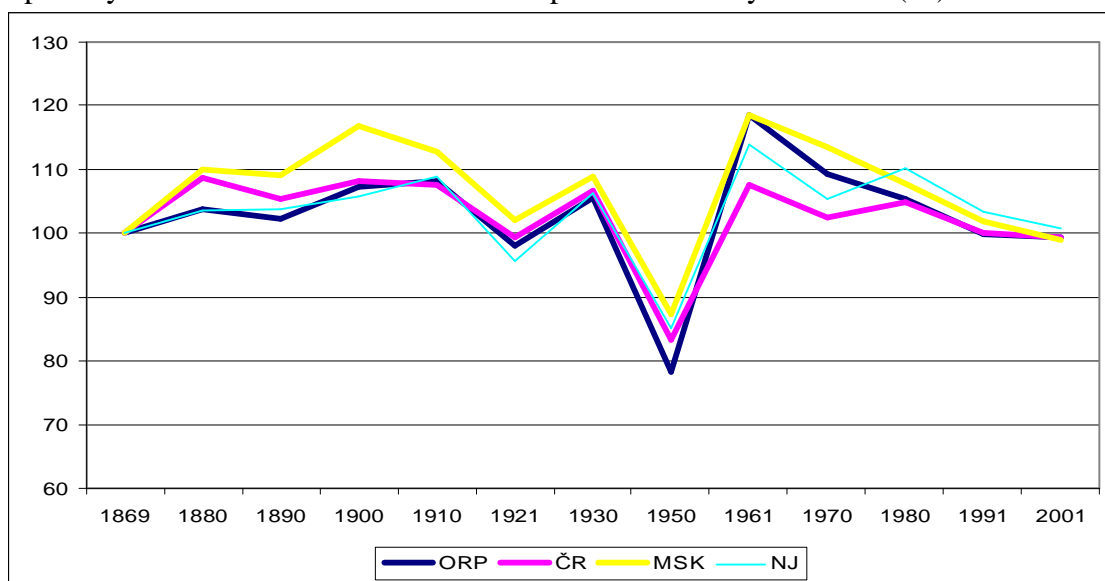
Pozn.: ORP – obec s rozšířenou působností, ČR – Česká republika, MSK – Moravskoslezský kraj, NJ – okres Nový Jičín

Zatímco první světová válka se při prvním poválečném sčítání v roce 1921 na počtu obyvatel obvodu příliš neprojevila, dopad druhé světové války byl již mnohem výraznější. Přesto si všechny vybrané územní jednotky udržely vyšší počet obyvatel než v roce 1869. V případě obvodu ORP byl ale pokles obyvatel při prvním poválečném sčítání v roce 1950 nejvýraznější. Oproti roku 1930 se snížil počet obyvatel o 5316 obyvatel a bazický index opět dosahoval 100 % jako v roce 1869. Řetězový index za období 1930–1950 poklesl na 78,3 %.

Během let 1950–1980 nastává v obvodu období nárůstu počtu obyvatel. A právě v tomto období je patrný největší nárůst obyvatel od roku 1869. Stalo se tak v intercensálním období 1950–1961, kdy proti roku 1950 vzrostl počet obyvatel o 3 545 obyvatel (118,5 %). Po roce 1980 dochází v obvodu ORP Bílovec k postupnému snižování počtu obyvatel. V roce 2001 činí hodnota bazického indexu 135,4 %. V Moravskoslezské kraji a České republice se tak děje až od sčítání v roce 1991. Za to v okrese Nový Jičín k poklesu obyvatel nedochází a nárůst počtu obyvatel pokračuje od sčítání v roce 1961 až do sčítání v roce 2001.

K 31.12.2006 žilo ve správním obvodu ORP Bílovec celkem 25 798 obyvatel.

Obr. 2. Vývoj počtu obyvatel obvodu ORP Bílovec, Moravskoslezského kraje a České republiky v letech 1869 – 2001 na základě průběhu bazických indexů (Ři)

Pramen: Historický lexikon obcí ČR 1869 - 2005. ČSÚ, Praha 2006; vlastní zpracování

Pozn.: ORP – obec s rozšířenou působností, ČR – Česká republika, MSK – Moravskoslezský kraj, NJ – okres Nový Jičín

5.2. Struktura obyvatel podle věku a pohlaví

Během let 1991–2001 můžeme sledovat změnu ve věkové struktuře obyvatelstva. Podíl produktivní složky se zvýšil z 62,2 % na 65,3 %. V předproduktivní složce došlo ke snížení podílu o 4,3 procentního bodu a naopak podíl v poproduktivní složce vzrostl o 1,2 procentního bodu. Přesto je i v roce 2001 počet obyvatel v předproduktivní složce vyšší než ve složce poproduktivní. Index feminity dosahoval při sčítání v roce 1991 i v roce 2001 přes 100 %, což znamená, že v obvodu ORP Bílovec žije více žen než mužů.

Tab. 5. Struktura obyvatelstva podle věku v obvodu ORP Bílovec v roce 1991, 2001 a 2006

Rok	obyvatel celkem	z toho ženy	z toho ve věku						index feminity (%)
			0-14		15-59		60 a více včetně nezjištěných		
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	
1991	25 547	12 895	5 707	22,3	15 884	62,2	3 956	15,5	101,9
2001	25 896	13 168	4 649	18,0	16 902	65,3	4 345	16,7	103,5

Pramen: SLDB 1991 a 2001, Městská a obecní statistika. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování.

Vývoj věkové struktury obyvatelstva obvodu ORP Bílovec se vyznačuje stárnutím populace, což dokazuje tabulka 6. Index stáří se během let 1991–2001 zvýšil o hodnotu 24,2. Změnil se také index závislosti I. V roce 2001 činila jeho hodnota 27,5 %, je tedy nižší než v roce 1991. Důvodem je snížení podílu předproduktivní složky obyvatelstva. Naopak se mírně zvýšil podíl poproduktivní složky, což se také projevilo na indexu závislosti II, který oproti roku 1991 mírně vzrostl a v roce 2001 nabyl hodnoty 25,7 %. Index ekonomického zatížení poklesl na hodnotu 53,2 %. Tento pokles svědčí o nárůstu podílu produktivní složky obyvatelstva.

Tab. 6. Struktura obyvatelstva podle věku v obvodu ORP Bílovec v roce 1991 a 2001

	index stáří	index závislosti I	index závislosti II	iez
1991	69,3	35,9	24,9	60,8
2001	93,5	27,5	25,7	53,2

Pramen: Výsledky SLDB 1991 a 2001. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování
iez – index ekonomické závislosti

Ve srovnání s Českou republikou bylo v roce 2001 v obvodu vyšší zastoupení předproduktivní složky obyvatelstva, a to o 1,8 procentního bodu. Produktivní složka obyvatel dosahuje stejné hodnoty a podíl poproduktivní složky je v případě obvodu nižší o 1,7 procentního bodu.

Tab. 7. Struktura obyvatelstva podle věku v České republice a v obvodu ORP Bílovec v roce 2001

	podíl obyvatel v předproduktivním věku (%)	podíl obyvatel v produktivním věku (%)	podíl obyvatel v poproduktivním věku (%)
Česká republika	16,2	65,4	18,4
ORP Bílovec	18,0	65,3	16,7

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

5.3. Struktura obyvatel podle národnosti

Při sčítání v roce 2001 se k české, moravské či slezské národnosti hlásilo 95,1% obyvatel. Nejméně obyvatel se k české, moravské a slezské národnosti hlásilo v obci Bílov 89,8 %, kde je ale největší podíl obyvatel hlásící se k slovenské národnosti 6,3 %. Největší podíl moravské národnosti byl zaznamenán v obcích Kujavy 4,2 %, Studénka 4,0 % a Velké Albrechtice 3,8 %. Slezská národnost zaznamenala největší podíl v obci Bravantice 1,6 %.

Při srovnání národnostní struktury vybraných územních jednotek se ORP Bílovec výrazně neodlišuje od republikového průměru. Podobné hodnoty vykazuje také okres Nový Jičín. Naopak mírně se odlišuje Moravskoslezský kraj, ve kterém má vyšší zastoupení národnost polská a slovenská.

Tab. 8. Srovnání národnostní struktury obyvatelstva vybraných územních jednotek v roce 2001

	počet obyvatel	z toho (%)					
		česká, morav. a slezská	slovenská	romská	polská	německá	ostatní
Česká republika	10 230 060	94,2	1,9	0,1	0,5	0,4	2,9
Moravskoslezský kraj	1 269 467	90,3	3,4	0,1	3,1	0,3	2,8
Okres Nový Jičín	159 925	95,2	2,0	0,2	0,1	0,2	2,3
ORP Bílovec	25 896	95,1	2,5	0,4	0,1	0,2	1,8

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

5.4. Struktura obyvatelstva podle náboženské struktury

Podíl věřícího obyvatelstva správního obvodu ORP Bílovec v roce 2001 činil 35,4 %. V intercensálním období 1991-2001 došlo k poklesu podílu věřících obyvatel o 9,9 procentního bodu. Při sčítání v roce 1991 byl také poměrně vysoký podíl obyvatel, u kterých nebylo zjištěno náboženské vyznání. Nejvíce věřících obyvatel se nachází v obci Tísek (51,6 %). Naopak nejméně věřících obyvatel se nachází v obci Studénka (28,7 %). Tradičně největší zastoupení má všech obcích obvodu Církev římskokatolická.

Tab. 9. Náboženská struktura obvodu ORP Bílovec v roce 1991 a 2001

rok	obyvatel celkem	z toho					
		věřící		bez vyznání		nezjištěno	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
1991	25 547	11 559	45,3	9 762	38,2	4 226	16,5
2001	25 896	9 168	35,4	14 930	57,7	1 798	6,9

Pramen: Výsledky SLDB 1991 a 2001. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování

Při srovnání náboženské struktury obyvatelstva vybraných územních jednotek nevykazuje správní obvod ORP Bílovec vyšší procento věřících obyvatel oproti podílu v Moravskoslezském kraji a okresu Nový Jičín a jen mírně převyšuje podíl celorepublikový.

Tab. 10. Srovnání náboženské struktury obyvatelstva vybraných územních jednotek v roce 2001

	počet obyvatel	z toho (v %)		
		věřící	bez vyznání	nezjištěno
Česká republika	10 230 060	32,1	59,0	8,8
Moravskoslezský kraj	126 9467	40,2	52,3	7,5
Okres Nový Jičín	159 925	39,1	52,7	8,2
ORP Bílovec	25 896	35,4	57,7	6,9

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

5.5. Vzdělanostní struktura obyvatelstva

V intercensálním období 1991–2001 došlo v obvodu ORP Bílovec ke zvýšení vzdělanosti. Podíl obyvatelstva s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským vzrostl o 1,6 procentního bodu. Nejvíce se však zvýšil podíl obyvatel, kteří dosáhli středoškolského vzdělání s maturitou. A naopak se výrazně snížil podíl obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním základním. Se zvýšením vzdělanosti vzrostl také syntetický ukazatel úrovně vzdělanosti, který za sledované období překonal hodnotu 2.

Tab. 11. Vzdělanostní struktura obyvatel obvodu ORP Bílovec v roce 1991 a 2001

rok	obyvatel patnáctileté a starší	z toho (%)				syntetický ukazatel vzdělanosti
		základní, bez vzdělání, nezjištěné	vyučení a střed. bez maturity	střední s maturitou a vyš. odborné	vysokoškolské	
1991	19 575	37,4	37,9	20,0	4,7	1,9
2001	21247	27,4	40,7	25,5	6,3	2,1

Pramen: Výsledky SLDB 1991 a 2001. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování

Z porovnání vzdělanostních ukazatelů jednotlivých územních jednotek vyplývá, že vzdělanost obyvatelstva je nejnižší v obvodu ORP Bílovec. Podíl obyvatelstva obvodu s nejvyšším dosaženým vzděláním středoškolským s maturitou a nebo vysokoškolským je v porovnání s okresem Nový Jičín nižší o 1,7 procentního bodu, s Moravskoslezským krajem o 2,4 procentního bodu a s Českou republikou o 5,5 procentního bodu.

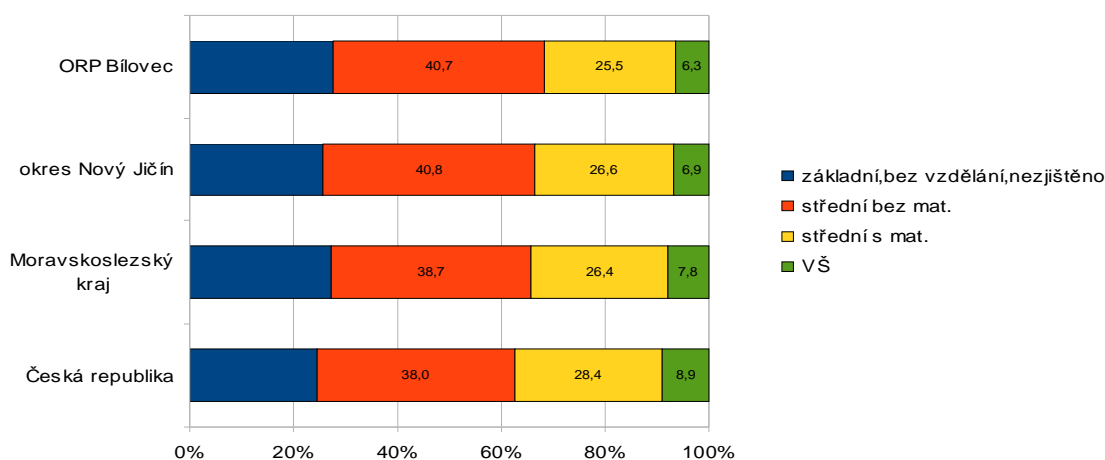
Tab. 12. Vzdělanostní struktura obyvatel České republiky, Moravskoslezského kraje, okresu Nový Jičín a obvodu ORP Bílovec roce 2001

území	obyvatelstvo patnáctileté a starší	z toho (%)				syntetický ukazatel vzdělanosti
		základní, bez vzdělání, nezj.	vyučení a střed. bez maturity	střední s maturitou a vyš. odborné	vysokoškolské	
Česká republika	8 575 198	24,8	38,0	28,4	8,9	2,21
Moravskoslezský kraj	1 051 687	27,1	38,7	26,4	7,8	2,15
Okres Nový Jičín	131 262	25,7	40,8	26,6	6,9	2,15
ORP Bílovec	21 247	27,5	40,7	25,5	6,3	2,10

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva mají obce Bílovec a Slatina, u nichž přesahuje 7%. V případě obce Slatina činí ukazatel vzdělanosti 2,22, to znamená, že v této obci dosahuje úroveň vzdělání republikového průměru. Nejméně vzdělané obyvatelstvo se podle ukazatele vzdělanosti nachází v obcích Bílov, Bravantice a Kujavy. Zde hodnota ukazatele nepřesáhla 2.

Obr. 3. Vzdělanostní struktura obyvatel České republiky, Moravskoslezského kraje, okresu Nový Jičín a obvodu ORP Bílovec roce 2001

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Pozn.: mat. – maturita, VŠ – vysokoškolské vzdělání

5.6. Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Během sčítání v roce 2001 došlo oproti sčítání v roce 1991 k poklesu ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO) o 603 obyvatel.

Zatímco v roce 1991 pracovalo v primárním sektoru 14,3 % EAO, v roce 2001 již pouze 7,8 % EAO. Úbytek EAO v priméru lze vysvětlit zejména nárůstem sektoru služeb. Během let 1991–2001 vzrostl podíl EAO zaměstnaných v terciárním sektoru o 6,7 procentního bodu. Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnaného v průmyslu a stavebnictví se jen nepatrně snížil na hodnotu 55,8 %. Je tedy zřejmé, že tento sektor má v obvodu dominantní postavení.

Tab. 13. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo pracující v jednotlivých sektorech národního hospodářství v obvodu ORP Bílovec v roce 1991 a 2001

rok	EAO	z toho (%)		
		primér	sekundér	terciér
1991	13 351	14,3	55,9	29,8
2001	12 748	7,8	55,8	36,5

Pramen: Výsledky SLDB 1991 a 2001. ČSÚ, Ostrava 2008; vlastní zpracování

V porovnání s vybranými územními jednotkami jsou ve struktuře obyvatelstva podle ekonomické aktivity značné rozdíly. Zatímco v sektoru služeb je v České republice a Moravskoslezském kraji zaměstnána více než polovina EAO, v obvodu ORP Bílovec nedosahuje podíl EAO zaměstnaných v tomto sektoru ani 40 %. Sekundární sektor má v obvodu ORP Bílovec nadpoloviční zaměstnanost a také v okrese Nový Jičín má tento sektor nejvyšší zastoupení.

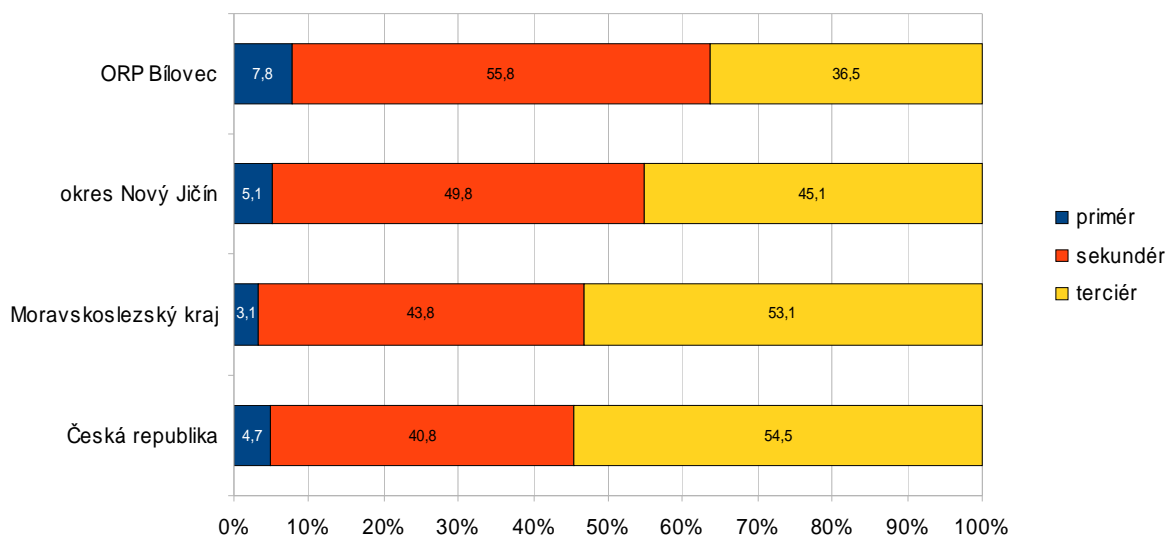
Přestože je zaměstnanost v primárním sektoru nejnižší ve všech vybraných územních jednotkách, i zde je patrný výrazný rozdíl. Největší podíl EAO zaměstnaných v tomto sektoru je v obvodu ORP Bílovec, kde dosahuje téměř osmi procent. Naopak nejnižšího podílu dosahuje primární sektor v Moravskoslezském kraji.

Tab. 14. Ekonomická aktivita obyvatelstva České republiky, Moravskoslezského kraje, okresu Nový Jičín a obvodu ORP Bílovec roce 2001

území	EAO	z toho (%)		
		primér	sekundér	terciér
Česká republika	5 253 400	4,7	40,8	54,5
Moravskoslezský kraj	630 679	3,1	43,8	53,1
okres Nový Jičín	80 186	5,1	49,8	45,1
ORP Bílovec	12 748	7,8	55,8	36,5

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Obr. 4. Ekonomická struktura obyvatelstva České republiky, Moravskoslezského kraje, okresu Nový Jičín a obvodu ORP Bílovec v roce 2001

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

U osmi obcí obvodu ORP Bílovec přesahuje podíl EAO pracujících v primárním sektoru 10 %. Nejvíce je tento sektor zastoupen v obcích Velké Albrechtice (18,7 %) a Kujavy (17,7 %). Dominantní postavení má ve všech obcích obvodu sekundární sektor. U tří obcí přesahuje podíl EAO zaměstnaných v sekundéru 60%. Jsou to obce Albrechtičky (65,4 %), Bítov (69,7 %) a Studénka (62,6 %). Podíl EAO zaměstnaných ve sféře služeb nedosahuje u žádné obce obvodu ORP Bílovec 50 %. Největší zastoupení má terciární sektor v obcích Bílovec (42,3 %), Jistebník (43,4 %) a Slatina (43,6 %).

5.7. Pohyb obyvatelstva

Během sledovaného období (1998–2006) měl v obvodu ORP Bílovec celkový přírůstek zápornou i kladnou hodnotu. Kladná hodnota se objevila v letech 1998, 1999, 2004 a 2006, což bylo způsobeno zejména vyšší porodností a kromě roku 1999 také kladnou hodnotou migračního salda. Větší počet živě narozených k počtu zemřelých byl vyšší také v roce 2002. V tomto roce ale bylo nejnižší migrační saldo, jehož hodnota dosahovala až - 30 ‰, a proto došlo k celkovému úbytku obyvatelstva. Celkově dosahovalo migrační saldo nejnižších hodnot v letech 2000, 2001 a 2002. Od roku 2003 se jeho hodnota zvyšuje a již v roce 2004 nabývá kladných hodnot.

K největšímu celkovému úbytku došlo v roce 2001. Meziroční počet obyvatel obvodu se snížil o 55 a hodnota hrubé míry úmrtnosti poprvé ve sledovaném období přesáhla 10 ‰.

Podruhé se tak stalo v roce 2003 a svého maxima dosáhla hrubá míra úmrtnosti v roce 2005 (11,7 ‰), což má za následek druhou nejnižší hodnotu celkového přírůstku během sledovaného období.

Také hodnota hrubé míry porodnosti má během let sledovaného období střídavý charakter. Pouze ve dvou letech, a to v roce 1998 a 2002 hodnota tohoto ukazatele přesáhla 10 ‰.

Tab. 15. Pohyb obyvatelstva v obvodu ORP Bílovec v období 1998 - 2006

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
stř. stav obyvatel	26 163	26 207	26 236	25 924	25 934	25 826	25 817	25 802	25 746
živě narození	276	257	240	237	279	244	249	234	253
počet zemřelých	242	232	257	270	258	293	232	301	246
hmp [‰]	10,5	9,8	9,1	9,1	10,8	9,4	9,6	9,1	9,8
hmú [‰]	9,2	8,9	9,8	10,4	9,9	11,3	9,0	11,7	9,6
přír. přírůstek	34	25	-17	-33	21	-49	17	-67	7
migrační saldo	20	-1	-19	-22	-30	-2	11	14	13
celkem přírůstek	54	24	-36	-55	-9	-51	28	-53	20

Pramen: Základní charakteristika správního obvodu ORP Bílovec. Krajská správa ČSÚ Ostrava 2008; vlastní zpracování

Pozn.: hmp – hrubá míra porodnosti, hmú – hrubá míra úmrtnosti

5.8. Dojížd'ka obyvatel za prací

Při sčítání v roce 2001 jsou na území ORP Bílovec hlavními centry dojížd'ky obce Bílovec a Studénka. Tyto obce jsou na území obvodu největší a nachází se zde hlavní průmyslové podniky regionu. Obec Bílovec plní funkci dojížd'kového centra pro všechny obce regionu, kromě obce Albrechticky. Celkově sem dojíždí 675 osob, z toho nejvíce ze Studénky (218) a z Velkých Albrechtic (102), které leží v těsné blízkosti města. Také obec Studénka plní funkci dojížd'kového centra pro většinu obcí regionu, kromě obce Bítov. Za prací sem dojíždí 457 osob. Nejvíce osob sem dojíždí z obcí Bílovec (185) a Albrechticky (77).

Pouze obce Albrechticky, Bílov a Velké Albrechtice mají hlavní vyjížd'kový směr v rámci obvodu. Obyvatelé zbývajících 10 obcí vyjíždí za prací mimo obvod ORP Bílovec, což je dáno umístěním regionu, zejména snadnou dostupností do větších obcí sousedních správních obvodů. V rámci okresu Nový Jičín jsou pro obce obvodu dojížd'kovými centry krajské město Nový Jičín (423 osob) a obec Fulnek (172 osob), kde nyní působí divize bíloveckého podniku Massag, ve které je zaměstnána polovina pracovníků podniku. Nový

Jičín je hlavním dojíždčkovým centrem pro obec Pustějov a obec Fulnek je hlavním dojíždčkovým centrem pro obec Kujavy. Další proudy vedou do Příboru a Kopřivnice.

V rámci kraje dojíždí za prací nejvíce osob do krajského města Ostravy, které zároveň plní funkci hlavního dojíždčkového obvodu ORP Bílovec, což je dáno zejména blízkostí města. Osm obcí mikroregionu má hlavní směr dojíždčky do Ostravy, jsou to obce Bílovec (495 osob), Bítov (108), Bravantice (115), Jistebník (257), Slatina (83), Studénka (573) a Tísek (177).

Pouze 1 obec obvodu má kladné saldo vyjíždčky za prací, a to obec Velké Albrechtice. Hodnota salda činí 45 lidí. Nejmenší saldo má druhé dojíždčkové centrum obvodu Studénka (-816 lidí), což je způsobeno vyjíždčkou do Bílovce a do Ostravy. Celkově se jedná o nejlidnatější obec mikroregionu. Koncem dvacátého století došlo v obvodu k útlumu průmyslové výroby, což způsobilo pokles zaměstnanosti zejména ve Studénce (blíže viz. podkapitola 6.3. Průmysl). Celkové migrační saldo za prací obvodu ORP Bílovec za sledované období činí -1215, mikroregion je tedy výrazně pracovně vyjíždčkový.

6 HOSPODÁŘSTVÍ

6.1. Doprava

Hlavní silniční komunikací je silnice první třídy I/47 (Vyškov – Přerov – Ostrava), která stačí současnému provozu, protože hlavní tah na Ostravu a dále pak k polským hranicím zajišťuje komunikace mezinárodního významu E462 (Běloutín – Nový Jičín – Příbor – Frýdek-Místek – Český Těšín). Tato komunikace mikroregionem neprochází. Napojení na ní zajišťuje silnice II/464 směřující z Opavy přes Bílovec a Studénku do Příboru. Dopravní síť regionu ještě doplňuje silnice II/463

Územím mikroregionu prochází vysokorychlostní železniční koridor Praha – Ostrava, na který jsou ale napojeny pouze dvě obce regionu, a to Studénka a Jistebník. Druhá železniční trať č. 279 je pouze lokálního charakteru a zabezpečuje spojení Bílovce s hlavním koridorem (viz. příloha č. 11).

Letecký provoz je zajištěn na letišti v nedalekém Mošnově, který spadá do správního obvodu ORP Kopřivnice. Část areálu letiště ale zasahuje také do ORP Bílovec do katastrálního území Albrechticky.

V současnosti dochází k výstavbě dálnice D47, která by měla zlepšit dopravní síť na území ORP Bílovec. Tato dálnice směřující z Lipníku nad Bečvou k státní hranici Česko/Polsko doplní chybějící dálniční připojení Ostravy na stávající dálniční síť České republiky. Na území mikroregionu bude dálnice procházet katastrálními územími Kujavy, Bílov, Butovice, Velké Albrechtice a Bravantice. Již počátkem května 2008 bude zprůjezdněn úsek D4707 Bílovec – Ostrava, Rudná.⁶

6.2. Zemědělství

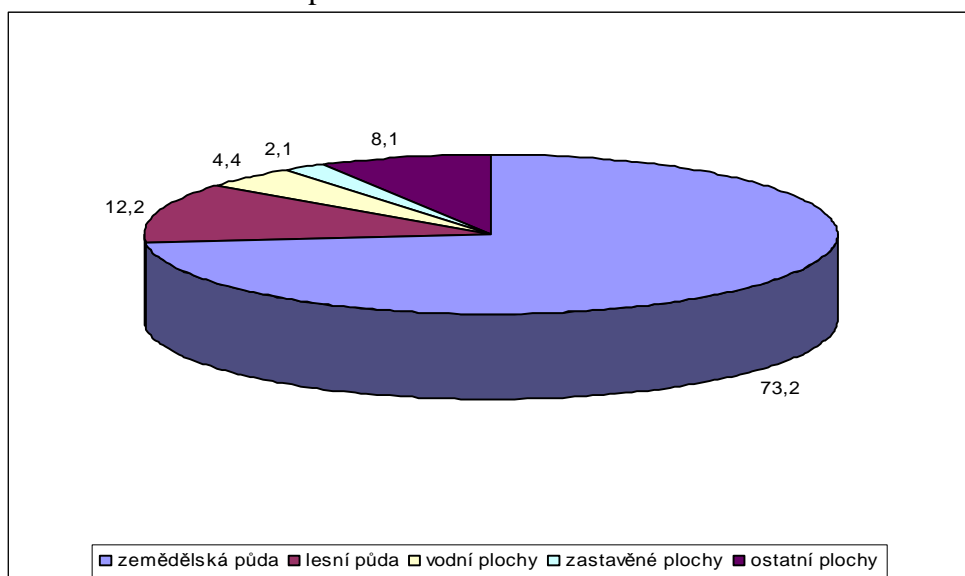
Území mikroregionu má díky své poloze při horním Poodří dobré podmínky pro zemědělskou činnost. Podél řeky Odry se totiž nachází úrodný pás Moravské brány. Přesto došlo v intercensálním období 1991–2001 k poklesu podílu EAO zaměstnaných ve sféře zemědělství, lesnictví a rybolov o 6,5 procentního bodu.

Mikroregion je tvořen zejména obilnářskou výrobní oblastí. Zemědělská půda tvoří 73,2 % z celkové rozlohy obvodu ORP Bílovec, což je po obvodu ORP Kravaře druhá největší rozloha zemědělské půdy v Moravskoslezském kraji. Orná půda se na zemědělské

⁶ Pramen: <http://www.dalnice-d47.cz>

půdě mikroregionu podílí 78,3 %, trvale travní porosty 16,9 %, zahrady 4,7 % a ovocné sady pouze 0,1 %.

Obr. 5. Struktura druhů pozemků ORP Bílovec k 31.12.2003

Pramen: Základní charakteristika správních obvodů ORP, ČSÚ, Ostrava 2008

Před rokem 1989 obhospodařovala zemědělskou půdu jednotná zemědělská družstva a nebo na ní pracovaly státní zemědělské podniky. Po roce 1989 došlo ke změně. Část zemědělské půdy, která byla při kolektivizaci zemědělství v 50. letech vlastníkům zabrána, jim byla v restitucích vrácena.

Většina zemědělských podniků mikroregionu se zabývá rostlinnou výrobou kombinovanou se živočišnou. Největšími zaměstnavateli jsou SUGAL spol. s r.o., který zaměstnává 86 pracovníků a Zemspol Studénka a.s. zaměstnávající 80 pracovníků.⁷

Díky četným rybníkům kolem řeky Odry, jejichž historie sahá do 14. století, má v mikroregionu dlouhou tradici rybníkaření. Většina rybníků se ale nachází v CHKO Poodří, což přináší řadu omezení ve výrobě. Firmy, které se v mikroregionu rybníkařením zabývají jsou například Chov ryb Jistebník s.r.o. (10 pracovníků) a Denas, s.r.o. ve Studénce (10 pracovníků).

6.3. Průmysl

Při sčítání v roce 2001 bylo ve sféře průmyslu zaměstnáno 55,8 % ekonomicky aktivních obyvatel. Největší průmyslové podniky se nacházejí v obcích Bílovec a Studénka.

⁷ Družstvo vlastníků Polanka nad Odrou, 2008

Jedná se o MASSAG, a.s. v Bílovci a MSV Metal Studénka a.s. Tyto podniky patří mezi největší zaměstnavatele nejen v obvodu ORP Bílovec, ale i v celém okrese Nový Jičín.

Firma MASSAG, a.s. je společností podnikající v oboru strojírenství. Založena byla v roce 1828 vídeňským podnikatelem Mathiasem Salcherem a v roce 1856 přejmenována na Massag. Firma se zpočátku zabývala výrobou knoflíků, posléze se sortiment rozšířil o výrobu oděvních doplňků všeho druhu. Po roce 1945 byla firma začleněna pod vedení národního podniku Koh-i-noor Praha. Od té doby byla firma přejmenována na Koh-i-noor, ale obchodní značka Massag byla používána i nadále. V souvislosti s tímto začleněním se výrobní program v roce 1953 zúžil na výrobu drobného kovového zboží. Po roce 1989 došlo k znovuzaložení akciové společnosti MASSAG a.s., která se nyní člení na tři divize. První divize Automotive soustřeďuje aktivity v automobilovém průmyslu. V roce 2006 byla tato divize přesídlena do areálu bývalé společnosti Romo ve Fulneku. Divize Klasika pokračuje v tradiční výrobě v oblasti obuvního, oděvního a sedlářského kování a drobných kovových výrobků. Poslední divize se označuje jako Manipulační a logistické prostředky a Povrchové úpravy. Zabývá se mimo jiné také výrobou nákupních vozíků. V roce 2006 bylo ve firmě MASSAG, a.s. zaměstnáno 640 lidí, přičemž polovina z nich pracuje v prostorách Fulneku.⁸

Také ve Studénce má průmyslová výroba dlouholetou tradici. V roce 1901 zde byla Adolfem Šustalou založena továrna na výrobu železničních vozů. Vytvořila tak pracovní příležitosti nejen pro obyvatele Studénky, ale i okolních měst a obcí. V průběhu let továrna několikrát změnila svůj název i vlastníka (viz. Tab. 16). V současnosti tvoří část bývalé Vagonky dvě společnosti ŠKODA VAGONKA a.s. se sídlem v Ostravě a MSV Metal Studénka, a.s.

Nyní se obec Studénka nachází v období nového průmyslového rozvoje. Po dlouhých letech budování těžkého strojírenství v oboru výroby osobních a nákladních vagonů v podniku Vagonka nastal koncem dvacátého století společně s celkovou restrukturalizací průmyslu v České republice útlum tradičního výrobního oboru. Útlum vyvrcholil vymístěním výroby osobních vozů do Ostravy (v roce 2001) a následnou úplnou likvidací výroby nákladních vozů (v roce 2003) po vstupu americké firmy Thrall VS do Vagonky. (Program rozvoje města Studénky, svazek III Rozvojová strategie, 2007).

I přes průmyslový útlum zůstává ve Studénce tradice spojená s výrobou vagonů. U řady firem, které působí na území obce se výroba zaměřuje na vagonové komponenty. Přímou v areálu bývalé Vagonky působí v současnosti tři společnosti a celkově není areál plně

⁸ <http://82.208.28.115/cz/index.html>

využíván. Jednou z firem, která zde sídlí je MSV Metal Studénka a.s. Společnost MSV Metal Studénka a.s., člen skupiny International Railway Systems S.A. se sídlem v Lucembursku, dodává zápusťkové výkovky a železniční podsestavy na tři kontinenty. V roce 2007 působilo ve firmě 383 zaměstnanců.⁹

Druhou firmou je AK 1324, s.r.o., která v roce 2005 odkoupila část areálu bývalé Vagonky, kde vybuďovala sklady pro potřebu velkoobchodní a maloobchodní činnosti s nerezovým hutním materiálem.¹⁰ A třetí firmou je Pars Komponenty s.r.o., která v roce 1999 odkoupila know-how na výrobu vagonových komponentů z ČKD Vagonky Studénka, a.s. Firma tak navazuje na tradici vývoje a výroby komponentů železničních vozů pro osobní dopravu a zároveň rozšiřuje vývoj a výrobu pro tramvaje, metro, autobusy.¹¹

Dalšími průmyslovými podniky se zaměřením na tradiční výrobu jsou VAGONKA–DŘEVO s.r.o., která vyrábí dřevařské komponenty pro interiéry vozidel osobní dopravy nebo MSV elektronika s.r.o. zaměřující se na výzkum, vývoj a výrobu vozidlových počítačů a další elektroniky pro aplikace v dopravě a průmyslu včetně tvorby programového vybavení.¹²

Vzhledem k tomu, že obcí Studénka prochází důležitý železniční spoj, zrodila se zde myšlenka vybudovat rozsáhlé překladiště a úložiště přepravních velkokapacitních kontejnerů. Nově budovaná průmyslová zóna má vzniknout v k.ú. Butovice na území více jak 110-ti ha. Celý projekt je založen na propojení kamionové a vlakové dopravy. Hlavní transit těchto velkokapacitních kontejnerů bude zajištěn prostřednictvím železnice a kamiony budou sloužit k rozvozu zboží pouze v rámci nejbližšího okolí. Nově budovaná průmyslová zóna má být svou kapacitou schopna odbavit šest až sedm vlaků denně. Neméně důležitá je i skutečnost, že v nedalekém Mošnově je rozsáhlá průmyslová zóna, úzce propojena s jedním z největších evropských letišť, které je schopné přijímat i obří přepravní letouny. Propojením těchto dvou průmyslových zón by vzniklo důležité překladiště nejrůznějšího zboží dopravovaného pro Evropskou unii z celého světa. Vznikly by zde nové pracovní příležitosti a město Studénka by se znovu zařadilo mezi důležitá průmyslová města.¹³

⁹ <http://www.msvmetal.eu/profil-spolecnosti/historie.php>

¹⁰ Městský úřad Studénka

¹¹ <http://www.parskomponenty.cz/cz/historie1.html>

¹² <http://www.msvelektronika.cz/spol.html>

¹³ Ostravská aukční síň, s.r.o., 2008

Tab. 16. Změny obchodního jména Vagonky

rok	název, vlastník
1901	Staudinger Waggonfabrik, AG
1928	Moravskoslezská vozovka
1946	Tatra, n.p. závod Studénka
1950	Vagónka Tatra Studénka, n.p.
1969	Vagónka Studénka, n.p.
1990	Moravskoslezská vagónka, s.p.
1994	Moravskoslezská vagónka, a.s.
1998	ČKD Vagonka Studénka, a.s.
8.6.2000	Thrall Vagonka Studénka, a.s.
28.8.2006	MSV Metal Studénka, a.s.

Pramen: <http://www.msvmetal.eu/profil-spolecnosti/historie.php>, 2008

Z hlediska pracovních příležitostí je pro obyvatele mikroregionu výhodné těsné sousedství s průmyslovou zónou v Mošnově. I když tato zóna nespadá pod správní obvod ORP Bílovec, nachází se v jeho těsné blízkosti. Průmyslová zóna v Mošnově není v současnosti zcela zaplněná z důvodu nedostatku kapacity inženýrských sítí. Na území průmyslové zóny působí řada menších firem, což bylo jednou z podmínek obce Mošnov, která odmítla velké průmyslové podniky. Jednou z firem, působících na území průmyslové zóny je Behr Czech, s.r.o., která se zaměřuje na výrobu, prodej a servis chladicí techniky pro automobilový průmysl. I když současný stav zaměstnanců je nižší, do budoucna by zde mělo být zaměstnáno až 700 pracovníků. Dále zde sídlí firma PLAKOR CZECH, s.r.o. Předmětem činnosti této společnosti je výroba plastových komponentů pro automobilový průmysl. Obec Mošnov provedla také studii o dopadu průmyslové zóny na životní prostředí, která určité typy průmyslové výroby nepovoluje a umožňuje vstup firmám orientovaných spíše na lehčí průmysl. Do roku 2014 by měla být dokončena přeložka komunikace a vytvoření protihlukového valu. V místech obchodně-podnikatelské areálu, jejímž spoluvlastníkem se po odchodu armády v roce 1995 stala obec Mošnov, je plánovaná také výstavba a zřízení reprezentativní zástavby v předletištním prostoru, což je záměr Moravskoslezského kraje, který je vlastníkem a provozovatelem mezinárodního letiště Mošnov.¹⁴

¹⁴ Obecní úřad Mošnov

6.4 Služby a cestovní ruch

V roce 1991 pracovalo ve sféře služeb pouze necelých 30 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Během deseti let se sice podíl EAO zaměstnaných v tomto sektoru zvýšil, přesto ani v roce 2001 nedosahuje 40 %.

V této sféře vytváří největší podíl státní zaměstnanci ve školství a zdravotnictví. A to zejména díky nemocnici v Bílovci, která patří v obvodu ORP Bílovec k největším zaměstnavatelům vůbec. Z dalších zdravotnických zařízení se na území mikroregionu nachází ordinace praktických lékařů, lékařů specialistů, detašovaná pracoviště, dva domy s pečovatelskou službou, domov důchodců a ústav sociální péče pro dospělé.

Všechny obce mikroregionu, s výjimkou obce Bítov, mají mateřskou a základní školu. Ale pouze v obcích Bílovec, Jistebník a Studénka se jedná o základní školu devítiletou. Střední školy a základní školy umělecké jsou soustředěny do obcí Bílovec a Studénka. Na území obce Bílovec se nachází Gymnázium Mikuláše Koperníka, Střední škola podnikatelská a základní umělecká škola, v obci Studénka Střední škola ekonomicko – podnikatelská.

Mezi soukromými subjekty podnikajícími ve sféře služeb je největší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnáno v obchodech a subjektech, které se zabývají opravami motorových vozidel a spotřebního zboží.

Území obvodu ORP Bílovec se rozkládá v prostoru mezi frekventovanými regiony Jeseníků a Beskyd, a proto zůstává stranou hlavních turistických cílů. Chybí zde také zaběhlá rekreační centra. Jedná se tedy o oblast s nízkými hodnotami podmínek pro cestovní ruch a rekreaci a její význam je pouze oblastní. Přesto se zde vyskytuje řada možností turistického využití. Kromě přírodního potenciálu nabízí mikroregion také řadu drobných památek venkovské architektury, městskou památkovou zónu v Bílovci, či vagonářské muzeum ve Studénce.

Část obcí obvodu ORP Bílovec, jimiž jsou Bílovec, Bítov, Bravantice, Jistebník, Slatina, Tísek a Velké Albrechtice vytvořilo svazek Sdružení obcí Bílovecka. Do tohoto mikroregionu spadají také obce jiných správních obvodů, a to Olbramice, Těškovice, Zbyslavice a Klimkovic.¹⁵

Druhým Sdružením obcí, které také zasahuje na území obvodu ORP Bílovec se nazývá Region Poodří. Ten slučuje obce Albrechtičky, Bílov, Bravantice, Jistebník, Kujavy, Pustějov, Velké Albrechtice a 14 dalších obcí, které spadají pod jiné správní obvody. Strategií

¹⁵ <http://www.bilovecko.cz/?page=informace>

těchto svazků obcí je rozvíjení a obnova venkova, zvýšení ekonomické prosperity a využití potenciálu těchto regionů.¹⁶

6.5. Trh práce

V minulosti byly významnými zaměstnavateli obvodu dva průmyslové podniky, a to Vagónka Studénka, která k 31.12.1987 zaměstnávala 4300 pracovníků a Massag (dříve Koh-i-noor), ve kterém ke stejnému datu pracovalo 958 zaměstnanců.¹⁷ S celkovou restrukturalizací průmyslu v České republice dochází na počátku 20. století k útlumu průmyslové výroby, což se výrazně projevilo na zaměstnanosti. Ve firmě MASSAG a.s. docházelo k postupnému snižování stavu zaměstnanců a nyní zde pracuje 600 lidí. Výraznější pokles nastal v případě Vagonky ve Studénce. Ještě v roce 1996, kdy podnik vystupoval pod jménem Moravskoslezská Vagónka, a.s., zde působilo 2967 zaměstnanců, ovšem poté počet pracovních míst neustále klesá. Na snížení stavu zaměstnanců se také podílelo přemístění výroby osobních vozů do Ostravy (v roce 2001). V novém sídle pod názvem ŠKODA VAGONKA a.s. v roce 2006 pracovalo 350 zaměstnanců. Nyní ve Studénce působí firma MSV Metal Studénka, a.s., která je přímým pokračovatelem bývalé Vagonky. Zde bylo v roce 2007 zaměstnáno 383 pracovníků.

Během sledovaného období (prosinec 2005 – březen 2008) dochází k postupnému poklesu míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji, okresu Nový Jičín i ORP Bílovec. V Moravskoslezském kraji patří míra nezaměstnanosti k nejvyšším v České republice. V březnu roku 2008 její hodnota činila 8,9 %, vyšší byla pouze v kraji Ústeckém. V rámci Moravskoslezského kraje má okres Nový Jičín nejnižší hodnotu míry nezaměstnanosti, přesto mírně převyšuje republikový průměr. Zatímco v prosinci roku 2005 byla míra nezaměstnanosti v obvodu ORP Bílovec 12,8 %, což bylo až desáté místo v kraji, patří nyní k obvodům s nejnižší mírou nezaměstnanosti a s hodnotou 6,6 % (2008) zaujímá čtvrté místo v kraji. V březnu roku 2008 míra nezaměstnanosti nepřesáhla u žádné obce obvodu ORP Bílovec 10 %. Nejnižší byla v obci Tísek 3,4 % naopak nejvyšší v obci Jistebník 9,8 %.

¹⁶ <http://www.regionpoodri.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=135133>

¹⁷ Databáze Centra regionálního výzkumu, Geografický ústav Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity Brno

Tab. 17. Vývoj nezaměstnanosti obvodu ORP Bílovec, okresu Nový Jičín a Moravskoslezského kraje v období prosinec 2005 – březen 2008

rok	Moravskoslezský kraj		Okres Nový Jičín		ORP Bílovec	
	dosažitelní uchazeči	míra nezaměstnanosti (%)	dosažitelní uchazeči	míra nezaměstnanosti (%)	dosažitelní uchazeči	míra nezaměstnanosti (%)
prosinec 2005	91 177	14,2	9 063	10,9	1 633	12,8
prosinec 2006	80 378	12,6	7 296	8,8	1 358	10,7
prosinec 2007	61 403	9,6	4 760	6,2	924	7,2
březen 2008	56 599	8,9	4 166	5,4	847	6,6

Pramen: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>; vlastní zpracování

Dosažitelní uchazeči – jedná se o uchazeče zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

7 SWOT ANALÝZA

Silné (Strong) stránky

- Atraktivní území z hlediska přírody: na území mikroregionu částečně zasahuje CHKO Poodří a Přírodní park Oderské vrchy
- Zajímavé trasy pro cyklo a pěší turistiku
- Strategická poloha v rámci Moravskoslezského kraje: blízká vzdálenost do okresního a krajského města
- Významná zařízení technické infrastruktury: vysokorychlostní železniční koridor Praha – Ostrava, letiště Mošnov
- Relativně stabilní počet obyvatel
- Vyšší podíl obyvatelstva v předproduktivním věku než v poproduktivním věku

Slabé (Weak) stránky

- Nižší úroveň vzdělání: nízký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním
- Nízká úroveň služeb
- Malá propagace regionu
- Neexistence rekreačních center
- Relativně vysoká nezaměstnanost

Příležitosti (Occasions)

- Výstavba dálnice D 47: zlepšení dopravní sítě regionu
- Budování průmyslové zóny ve Studénce
- Vytváření podmínek pro přilákání investorů
- Spolupráce obcí: společné projekty regionů Poodří a Bílovecko, které přesahují obvod ORP Bílovec
- Podpora rozvoje turistického ruchu

Hrozby (Threats)

- Proces stárnutí populace: jedná se o celorepublikový problém, dochází ke zvyšování podílu obyvatel v poproduktivním věku, zvyšuje se také průměrná délka života
- S uvažovaným rozvojem dopravní infrastruktury možnost narušení stability krajiny CHKO Poodří a Přírodního parku Oderské vrchy
- S případným přílivem pracovních sil nevyhovující úroveň služeb

8 ZÁVĚR

Správní obvod ORP Bílovec má výhodnou polohu v centrální části Moravskoslezského kraje. Součástí regionu jsou dvě významná průmyslová města Bílovec a Studénka, kde nachází zaměstnání velká část obyvatel. Další výhodou pro zaměstnanost obyvatelstva je blízkost měst Ostravy, Nového Jičína, Kopřivnice a Fulneku, která jsou také průmyslově zaměřena. Tato skutečnost vede k tomu, že vedoucí postavení má sekundární sektor národního hospodářství, ve kterém je zaměstnáno více než 50 % obyvatelstva regionu. Z tohoto důvodu se obvod vyznačuje nedostatečnou úrovní služeb. Rozložení obvodu podél řeky Odry znamená přítomnost úrodné půdy a možnost jejího zemědělského využití. Proto podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnaného v primárním sektoru národního hospodářství je vyšší než celorepublikový průměr.

Zaměstnanost v průmyslu a zemědělství vede k nižší úrovni vzdělanosti. Do budoucna však můžeme očekávat zlepšení situace. V blízké Ostravě se otevírají další studijní obory středních škol, a také na Ostravské univerzitě vznikají nové obory zaměřené na zdravotnictví a sociální vědy.

Rozvoj obvodu určitě podpoří dokončení dálnice D47, která umožní spojení stávající dálniční sítě s Polskem. A také chystaná výstavba průmyslové zóny v obci Studénka. Rozvoj dopravní infrastruktury a případné nekontrolovatelné rozšiřování průmyslové zóny by mohly způsobit řadu problémů. Nejzávažnějším je ohrožení krajiny, ale zanedbatelný není ani příliv pracovních sil, pro které prozatím chybí dostatečná ubytovací kapacita a dostatečná úroveň služeb.

Velkým potenciálem regionu je přítomnost CHKO Poodří a Přírodního parku Oderské vrchy. Toto území je atraktivní z hlediska přírody a krajiny, a přestože se nalézá v blízkosti ostravské aglomerace, není příroda zasažena škodlivými vlivy a nabízí zajímavé trasy pro cyklo a pěší turistiku. Rozvoj turistického ruchu by mohl přinést další zvýšení zaměstnanosti obyvatel v terciárním sektoru a tím zlepšení kvality služeb.

SUMMARY

Subject of this bachelor work is the socio-economic characteristics of Bílovec, a municipality with extended competence. Bílovec is situated in the central part of Moravian-Silesian Region. There are twelve municipalities with a total area 162,36 km² in the explored area.

Firstly, the physical-geografic description of this area was made and the character of the historical-administrative development of this region and an analysis of the structure of its inhabitants follow. The next chapter describes the economy of this region and a SWOT analysis is at the conclusion of this bachelor work.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

Literatura

- Bartoš, J. et al.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. XIV. Svazek, Olomouc, 1995, 252 s.
- Demek, J. et al.: Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Academia, Praha, 1987, 584 s.
- Kramoliš, P. et al.: Okres Nový Jičín. Místopis obcí. Svazek I. Okresní úřad – referát regionálního rozvoje a Státní okresní archiv v Novém Jičíně, Nový Jičín, 1996, 185 s.
- Pavlík, Z., Rychtaříková, J., Šubrtová, A.: Základy demografie. Academia, Praha, 1986, 732 s.
- Vlček, V. et al.: Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Academia, Praha, 1984, 316 s.
- Weismannová, H. et al.: Ostravsko – Chráněná území České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 2004, 456 s.
- Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005, I. díl. Český statistický úřad, Praha, 2006
- Kol. autorů: Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 – obyvatelstvo, byty, domy a domácnosti Bílovec. ČSÚ, Praha, 2003, 286 s.
- Kol. autorů: Sčítání lidu, domů a bytů k 1.3.2001 – dojížděka do zaměstnání a škol okres Nový Jičín. ČSÚ, Praha, 2003, 82 s.

Mapy

- Quitt, E.: Mapa klimatických oblastí ČSR 1:500 000, Ggú, Brno 1975
- Cykloatlas Česko 1:100 000, Shocart, Vizovice 2005

Internetové zdroje

- Český statistický úřad [online]. © 2008. URL:
<<http://www.czso.cz>>
- Informační server českého soudnictví [online]. © 2008. URL:
<<http://www.justice.cz>>
- Informační portál Ministerstva práce a sociálních věcí [online]. URL:
<<http://www.mpsv.cz>>
- Informační katalog HOPPENSTEDT BONNIER Information. [online]. URL:
<<http://www.hbi.cz>>
- Informační stránky Moravskoslezského kraje [online]. URL:
<<http://www.kr-moravskoslezsky.cz>>

Dálnice D47 Via Moravica [online]. URL:
<<http://www.dalnice-d47.cz>>

CHKO Poodří [online]. [2007-10-06]. URL:
<<http://www.poodri.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=782>>

Oficiální internetové stránky města Bílovec [online]. [2008-01-05]. URL:
<http://www.bilovec.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=442&id_org=442&id=83593>

Region Bílovecko [online]. [2008-04-19]. URL:
<<http://www.bilovecko.cz/?page=informace>>

Region Poodří [online]. [2008-04-19]. URL:
<<http://www.regionpoodri.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=135133>>

MSV Metal Studénka, a.s. [online]. [2008-04-25]. URL:
<<http://www.msvmetal.eu/profil-spolecnosti/historie.php>>

Massag a.s. [online]. [2008-04-25]. URL:
<<http://82.208.28.115/cz/index.html>>

Pars Komponenty s.r.o. [2008-04-25]. URL:
<<http://www.parskomponenty.cz/cz/historie1.html>>

MSV elektronika s.r.o. [2008-04-25]. URL:
<<http://www.msvelektronika.cz/spol.html>>

Mapy.cz [online]. URL:
<<http://www.mapy.cz/>>

Další zdroje

Ostravská aukční síň, s.r.o

Družstvo vlastníků Polanka nad Odrou

Program rozvoje města Studénky, svazek III - Rozvojová strategie, 2007

Databáze Centra regionálního výzkumu, Geografický ústav Přírodovědecké fakulty

Masarykovy univerzity Brno

Městský úřad Studénka

Obecní úřad Mošnov

informační tabule: Naučná stezka Proskovice – u rybníka Bezruč

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Obr. 1. Správní obvod obce s rozšířenou působností Bílovec

Obr. 2. Hustota zalidnění ORP Bílovec (k 31.12.2006)

Příloha č. 2

Obr. 3. Vzdělanostní struktura obyvatelstva ORP Bílovec (k 1.3.2001)

Obr. 4. Ekonomická aktivita obyvatelstva ORP Bílovec (k 1.3.2001)

Příloha č. 3

Obr. 5. Míra nezaměstnanosti ORP Bílovec (březen 2008)

Příloha č. 4

Tab. 1. Počet obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec k 31.12.2006

Příloha č. 5

Tab. 2. Vývoj počtu obyvatel obcí obvodu ORP Bílovec v období 1869 – 2001

Tab. 3. Vývoj počtu obyvatel v obvodu ORP Bílovec, okresu Nový Jičín, Moravskoslezském kraji a v České republice v období 1869-2001

Příloha č. 6

Tab. 4. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

Tab. 5. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

Příloha č. 7

Tab. 6. Vzdělanostní struktura v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

Tab. 7. Vzdělanostní struktura v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

Příloha č. 8

Tab. 8. Ekonomická struktura obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

Tab. 9. Ekonomická struktura obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

Příloha č. 9

Tab. 10. Počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec za březen 2008

Příloha č. 10

Obr. 6. CHKO Poodří

Příloha č. 11

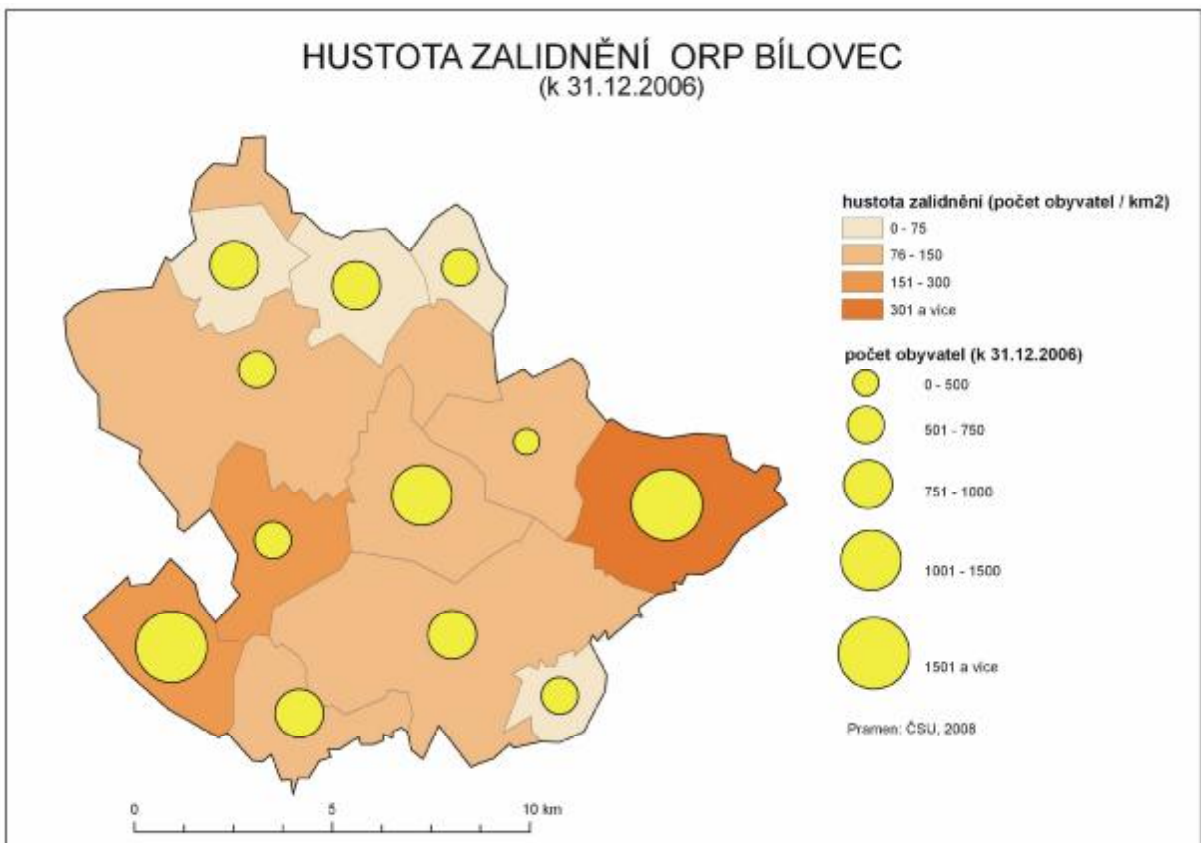
Obr. 7. Dopravní síť mikoregionu

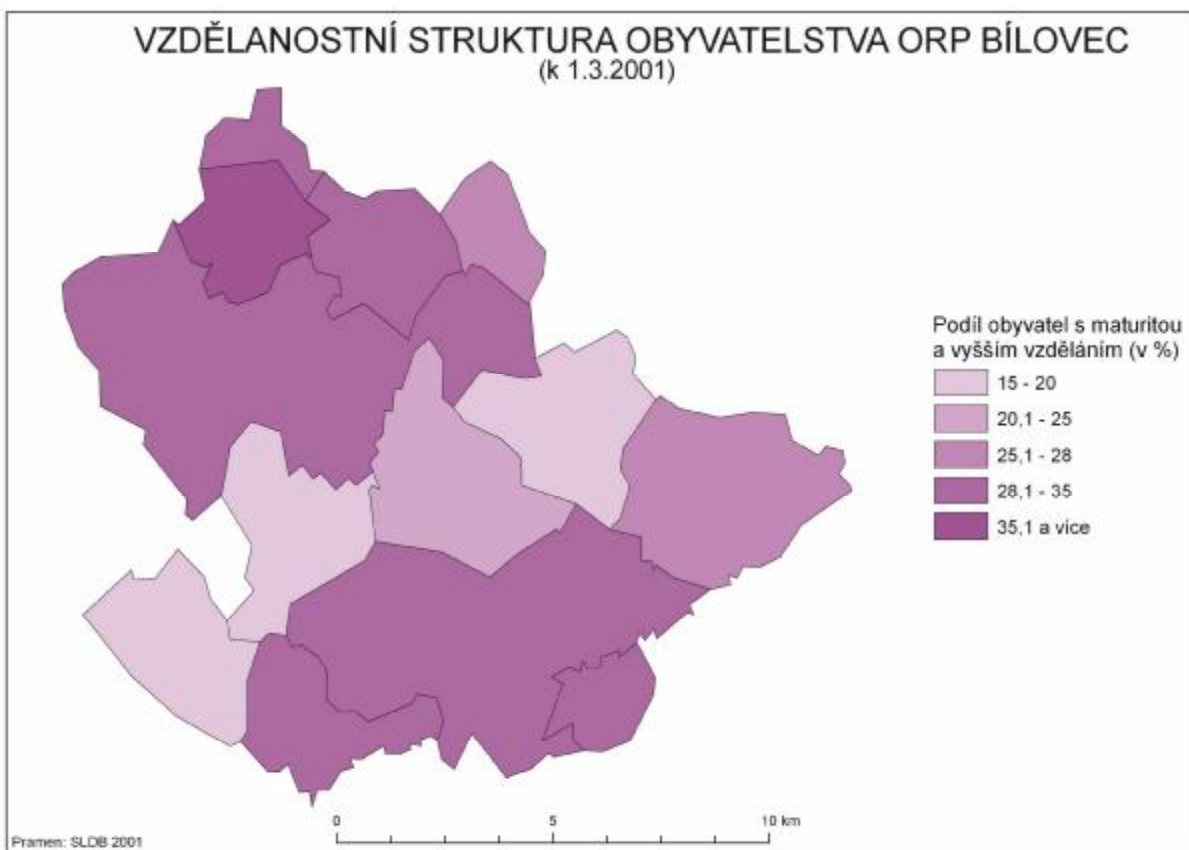
Obr. 8. Průmyslová zóna Ostrava-Mošnov

Obr. 1

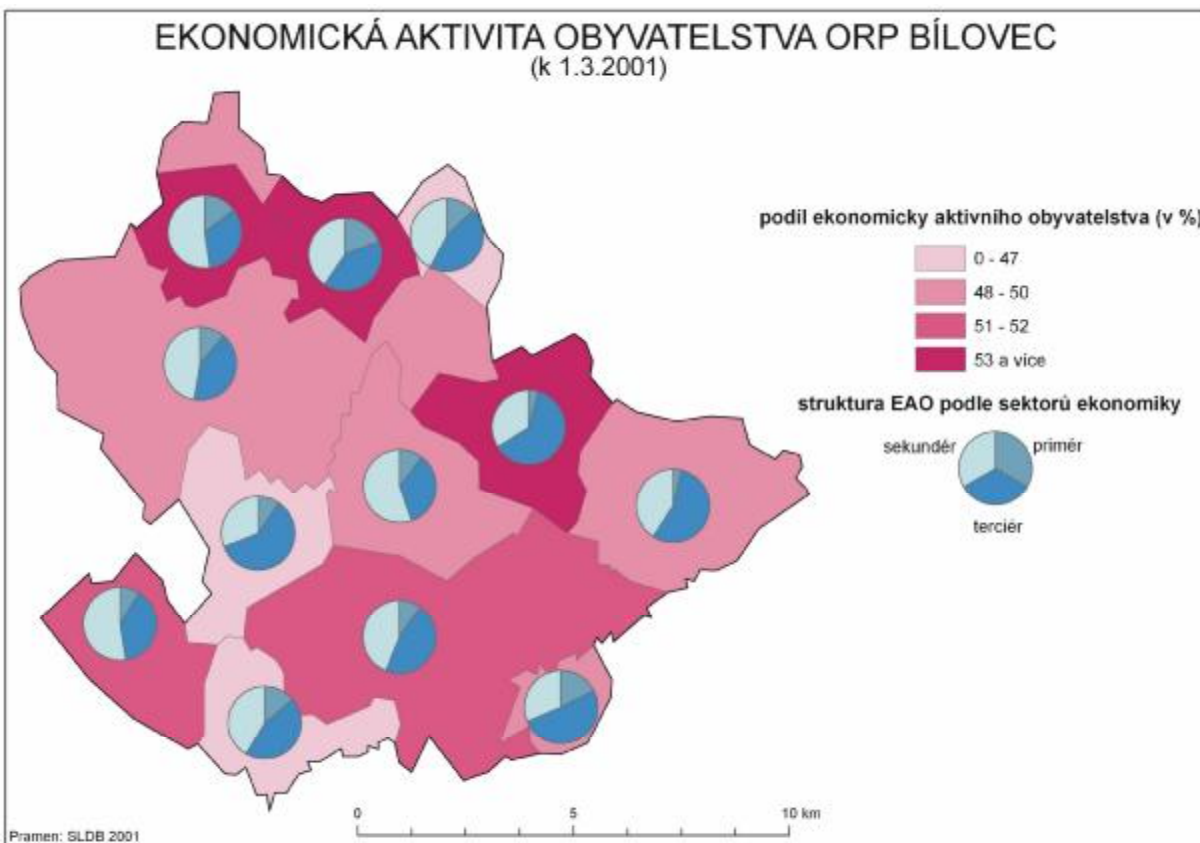

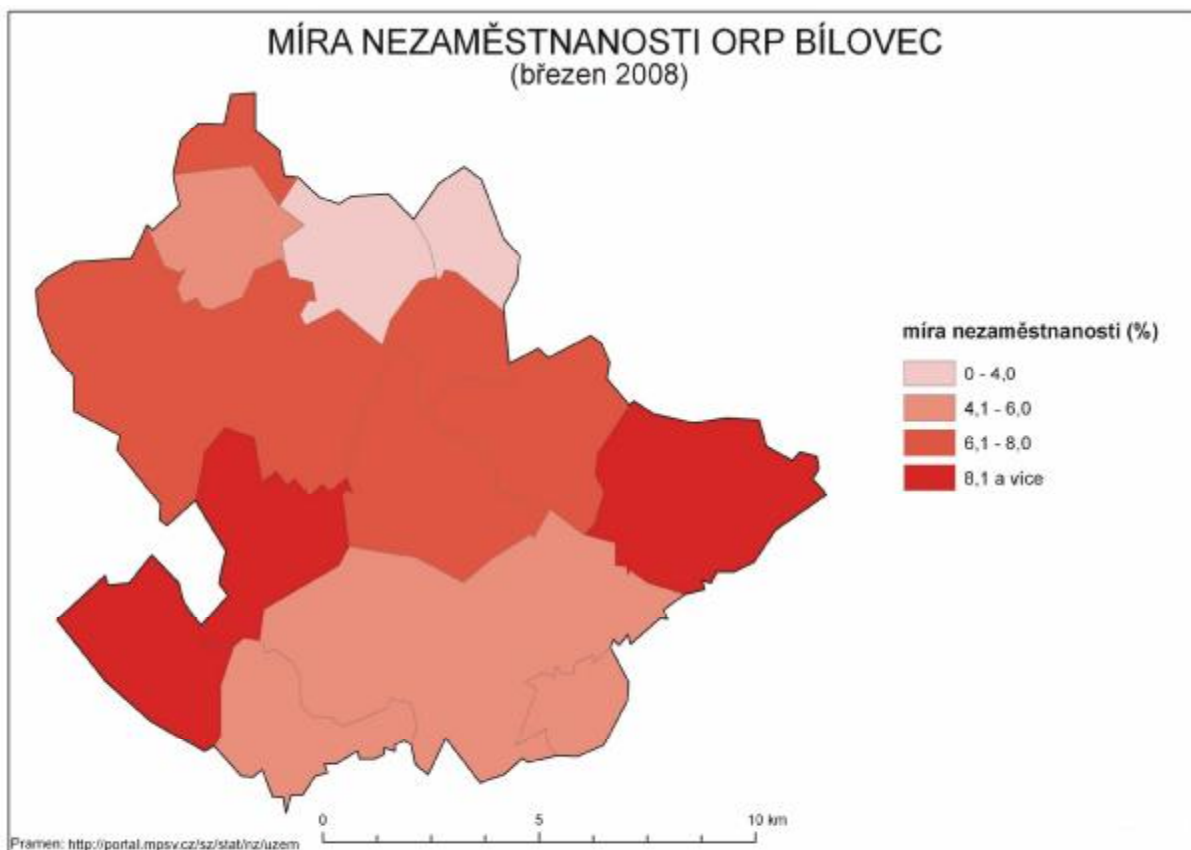
Obr.2

Obr.4

Tab. 1. Počet obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec k 31.12.2006

název obce	počet obyvatel		
	celkem	muži	ženy
Albrechtičky	670	329	341
Bílov	561	272	289
Bílovec	7510	3686	3824
Bítov	406	210	196
Bravantice	797	419	378
Jistebník	1483	730	753
Kujavy	541	277	264
Pustějov	968	470	498
Slatina	729	351	378
Studénka	10233	4992	5241
Tísek	927	455	472
Velké Albrechtice	973	487	486

Pramen: Městská a obecní statistika, okres Nový Jičín. ČSÚ, Ostrava 2008

Tab. 2. Vývoj počtu obyvatel obcí obvodu ORP Bílovec v období 1869 – 2001

NÁZEV OBCE	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Albrechtíčky	746	745	728	757	861	876	861	1009	1188	787	726	698	693
Bílov	736	726	698	756	768	726	805	595	594	545	542	475	539
Bílovec	6487	6934	7080	7467	7749	6831	7422	5404	6380	6615	7215	7552	7494
Bítov	393	395	414	503	541	421	475	394	442	453	443	423	391
Bravantice	1181	1196	1182	1260	1183	1120	1187	867	859	816	864	714	793
Jistebník	1307	1310	1384	1460	1659	1821	2222	1600	1711	1561	1517	1456	1463
Kujavy	831	888	852	827	826	785	775	533	602	555	564	517	550
Pustějov	1126	1085	1033	1023	1093	993	939	798	886	923	981	970	966
Slatina	735	747	737	818	838	809	818	679	737	678	720	686	679
Studénka	3817	3971	4264	4889	5946	6673	7105	5686	7627	10173	10790	10736	10505
Tísek	481	493	568	612	695	651	733	658	758	771	823	868	882
Velké Albrechtice	1285	1361	1366	1427	1430	1425	1100	904	887	928	938	972	941

Pramen: Historický lexikon obcí ČR. ČSÚ, Praha 2006; vlastní zpracování

Tab. 3. Vývoj počtu obyvatel v obvodu ORP Bílovec, okresu Nový Jičín, Moravskoslezském kraji a v České republice v období 1869-2001

Rok	ORP Bílovec			okres Nový Jičín			Moravskoslezský kraj			Česká republika		
	poč. ob.	Bi	Ři	počet ob.	Bi	Ři	počet ob.	Bi	Ři	počet ob.	Bi	Ři
1869	19125	100,0	100,0	108833	100,0	100,0	564203	100,0	100,0	7565463	100,0	100,0
1880	19851	103,8	103,8	112825	103,7	103,7	620061	109,9	109,9	8223227	108,7	108,7
1890	20306	106,2	102,3	117141	107,6	103,8	677048	120,0	109,2	8666456	114,6	105,4
1900	21799	114,0	107,4	123807	113,8	105,7	791328	140,3	116,9	9374028	123,9	108,2
1910	23589	123,3	108,2	134718	123,8	108,8	892795	158,2	112,8	10076727	133,2	107,5
1921	23131	120,9	98,1	128746	118,3	95,6	912022	161,6	102,2	10009480	132,3	99,3
1930	24442	127,8	105,7	136838	125,7	106,3	992941	176,0	108,9	10674240	141,1	106,6
1950	19126	100,0	78,3	116314	106,9	85,0	867783	153,8	87,4	8896086	117,6	83,3
1961	22671	118,5	118,5	132449	121,7	113,9	1028762	182,3	118,6	9571531	126,5	107,6
1970	24805	129,7	109,4	139445	128,1	105,3	1166807	206,8	113,4	9807696	129,6	102,5
1980	26123	136,6	105,3	153529	141,1	110,1	1257090	222,8	107,7	10291927	136,0	104,9
1991	24682	129,1	94,5	158767	145,9	103,4	1278726	226,6	101,7	10302215	136,2	100,1
2001	25896	135,4	99,3	159925	146,9	100,7	1265019	224,2	98,9	10230060	135,2	99,3

Pramen: Historický lexikon obcí ČR. ČSÚ, Praha 2006; vlastní zpracování

Pozn.: Bi – bazický index, Ři – řetězový index

Tab. 4. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

název obce	obyv. celkem	z toho ženy	z toho						index feminity (%)
			0-14		15-59		60 a více		
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Albrechtíčky	698	336	159	22,8	398	57,0	141	20,2	92,8
Bílovec	9 282	4 677	2103	22,7	5729	61,7	1450	15,6	101,6
Jistebník	1456	730	307	21,1	915	62,8	234	16,1	100,6
Pustějov	970	508	197	20,3	616	63,5	157	16,2	110,0
Slatina	568	298	115	20,2	326	57,4	127	22,4	110,3
Studénka	10 736	5 441	2388	22,2	6785	63,2	1563	14,6	102,8
Tísek	868	423	214	24,7	482	55,5	172	19,8	95,1
Velké Albrechtice	972	482	224	23,0	636	65,4	112	11,5	98,4

Pramen: Výsledky SLDB 1991. ČSÚ; vlastní zpracování

Tab. 5. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

název obce	obyv. celkem	z toho ženy	z toho						index feminity (%)
			0-14		15-59		60 a více		
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Albrechtíčky	693	347	113	16,3	425	61,3	155	22,4	100,3
Bílov	539	270	100	18,6	363	67,3	76	14,1	100,4
Bílovec	7 494	3 840	1380	18,4	4907	65,5	1207	16,1	105,1
Bítov	391	189	44	11,3	264	67,5	83	21,2	93,6
Bravantice	793	381	167	21,1	543	68,5	83	10,5	92,5
Jistebník	1 463	737	260	17,8	946	64,7	257	17,6	101,5
Kujavy	550	274	105	19,1	370	67,3	75	13,6	99,3
Pustějov	966	492	192	19,9	606	62,7	168	17,4	103,8
Slatina	679	352	103	15,2	443	65,2	133	19,6	107,6
Studénka	10 505	5 387	1842	17,5	6818	64,9	1845	17,6	105,3
Tísek	882	436	173	19,6	556	63,0	153	17,3	97,8
Velké Albrechtice	941	463	170	18,1	661	70,2	110	11,7	96,9

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Příloha č. 7

Tab. 6. Vzdelanostní struktura v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

název obce	celkem obyv. patnáctileté a starší	v tom								syntetický ukazatel vzdelanosti
		základní, bez vzdělání, nezjištěno		vyučení a střední bez maturity		střední s maturitou a vyšší odborné		vysoko- školské		
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Albrechtičky	539	203	37,7	204	37,8	108	20,0	24	4,5	1,92
Bílovec	7 179	2 805	39,1	2 640	36,8	1 372	19,1	362	5,0	1,90
Jistebník	1149	502	43,7	427	37,2	183	15,9	37	3,2	1,79
Pustějov	737	237	32,2	294	39,9	180	24,4	26	3,5	1,99
Slatina	453	152	33,6	166	36,6	108	23,8	27	6,0	2,03
Studénka	8 348	2 961	35,5	3 179	38,1	1 792	21,5	416	5,0	1,95
Tísek	654	254	38,8	256	39,1	120	18,4	24	3,7	1,87
Velké Albrechtice	748	295	39,4	333	44,5	104	13,9	16	2,1	1,79

Pramen: Výsledky SLDB 1991. ČSÚ; vlastní zpracování

Tab. 7. Vzdelanostní struktura v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

název obce	celkem obyv. patnáctileté a starší	v tom								syntetický ukazatel vzdelanosti
		základní, bez vzdělání, nezjištěno		vyučení a střední bez maturity		střední s maturitou a vyšší odborné		vysoko- školské		
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	
Albrechtičky	580	130	22,4	251	43,3	169	29,1	30	5,2	2,17
Bílov	439	197	44,9	172	39,2	59	13,4	11	2,5	1,73
Bílovec	6 114	1 650	27,0	2 378	38,9	1 596	26,1	490	8,0	2,15
Bítov	347	101	29,1	150	43,2	83	23,9	13	3,7	2,02
Bravantice	626	225	35,9	278	44,4	98	15,7	25	4,0	1,88
Jistebník	1 203	357	29,7	530	44,1	264	21,9	52	4,3	2,01
Kujavy	445	166	37,3	192	43,1	79	17,8	8	1,8	1,83
Pustějov	774	189	24,4	316	40,8	229	29,6	40	5,2	2,16
Slatina	576	138	24,0	216	37,5	179	31,1	43	7,5	2,22
Studénka	8 663	2 273	26,2	3 502	40,4	2 326	26,8	562	6,5	2,14
Tísek	709	181	25,5	302	42,6	182	25,7	44	6,2	2,13
Velké Albrechtice	771	213	27,6	367	47,6	161	20,9	30	3,9	2,02

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Příloha č. 8

Tab. 8. Ekonomická struktura obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 1991

název obce	ekonom. aktivní obyv. celkem	z toho					
		primér		sekundér		terciér	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Albrechtíčky	331	43	13,3	215	66,6	65	20,1
Bílovec	4 803	770	16,6	2 328	50,1	1 553	33,4
Jistebník	752	164	22,2	336	45,5	239	32,3
Pustějov	527	146	28,2	274	52,9	98	18,9
Slatina	283	63	22,7	130	46,9	84	30,3
Studénka	5 676	401	7,3	3 514	63,7	1 604	29,1
Tísek	437	111	25,9	222	51,7	96	22,4
Velké Albrechtice	542	161	30,7	238	45,3	126	24,0

Pramen: Výsledky SLDB 1991. ČSÚ; vlastní zpracování

Tab. 9. Ekonomická struktura obyvatel v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec v roce 2001

název obce	ekonom. aktivní obyv. celkem	z toho					
		primér		sekundér		terciér	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%
Albrechtíčky	326	27	9,9	178	65,4	67	24,6
Bílov	253	26	13,1	115	57,8	58	29,1
Bílovec	3 710	265	8,8	1 480	48,9	1 281	42,3
Bitov	203	9	4,9	129	69,7	47	25,4
Bravantice	414	40	14,1	132	46,5	112	39,4
Jistebník	697	63	10,4	280	46,2	263	43,4
Kujavy	267	38	17,7	128	59,5	49	22,8
Pustějov	434	53	14,0	206	54,5	119	31,5
Slatina	331	25	10,6	108	45,8	103	43,6
Studénka	5 166	157	3,6	2 697	62,6	1 456	33,8
Tísek	438	36	10,0	194	53,7	131	36,3
Velké Albrechtice	509	75	18,7	194	48,3	133	33,1

Pramen: Výsledky SLDB 2001. ČSÚ; vlastní zpracování

Tab. 10. Počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání a míra nezaměstnanosti v jednotlivých obcích obvodu ORP Bílovec za březen 2008

název obce	ekonomicky aktivní obyvatelstvo	dosažitelní uchazeči o zaměstnání celkem	míra nezaměstnanosti (%)
Albrechtický	326	19	5,8
Bílov	253	22	8,7
Bílovec	3 710	292	7,9
Bítov	203	8	3,9
Bravantice	414	30	7,2
Jistebník	697	68	9,8
Kujavy	267	24	9,0
Pustějov	434	22	5,1
Slatina	331	20	6,0
Studénka	5 166	291	5,6
Tísek	438	15	3,4
Velké Albrechtice	509	36	7,1

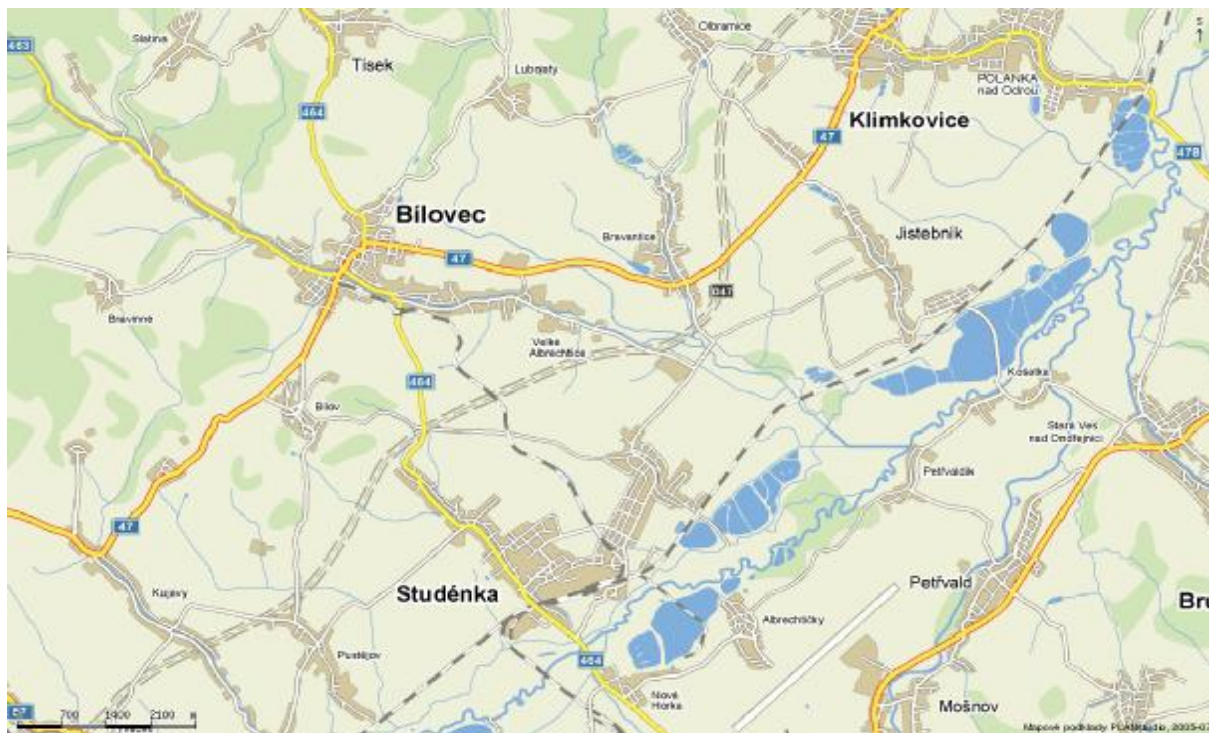
Pramen: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV, Praha 2008; upraveno

Obr. 6. CHKO Poodří

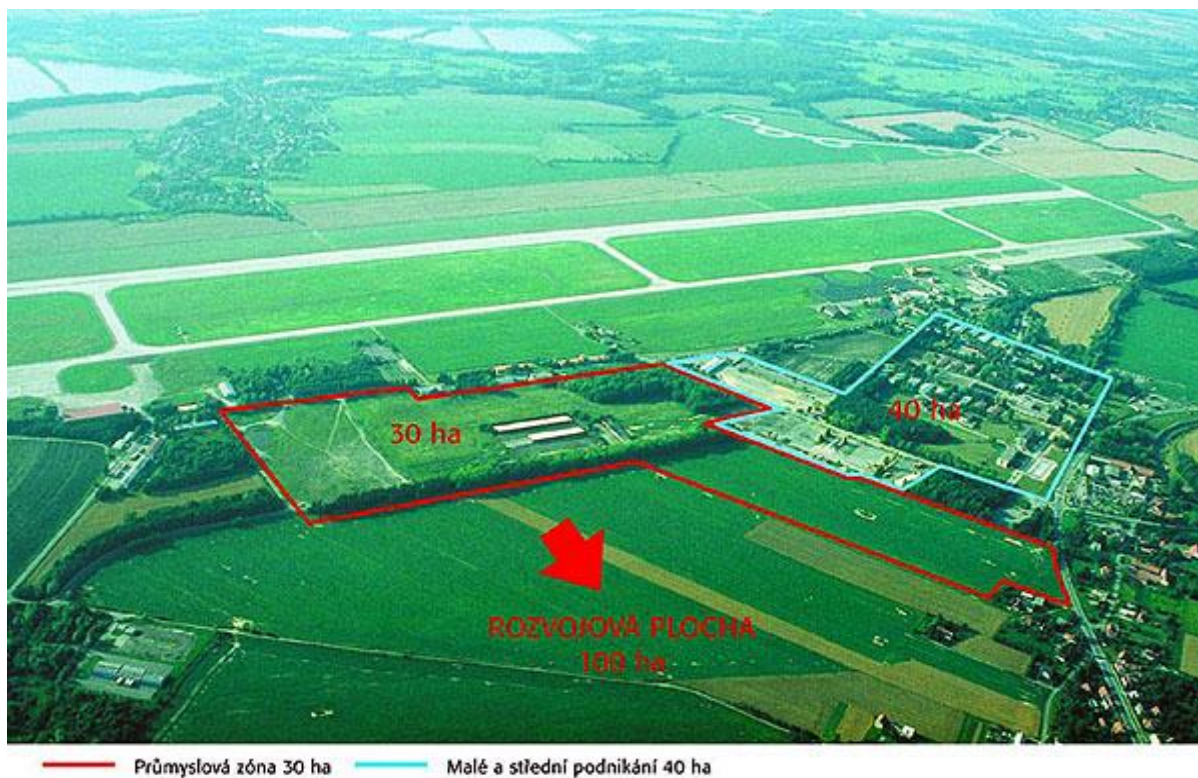
Pramen: <http://www.poodri.ochranaprirody.cz/index.php?cmd=page&id=1096>

Obr. 7. Dopravní síť mikroregionu

Pramen: <http://www.mapy.cz>

Obr. 8. Průmyslová zóna Ostrava-Mošnov

Pramen: http://www.kr-moravskoslezsky.cz/rr_mosnov.html